

veto

Studentenweekblad
van de Leuvense Overkoepelende
Kringorganisatie

nummer 14
maandag 18 december

jaargang 22 - 1995-1996

algifte : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van juni tot augustus)

Achter de schermen van Students for Development

“Met Opus Dei hebben wij niets te maken”

Sinds enkele jaren rekruteert Students for Development ook aan de KU Leuven studenten voor ontwikkelingsamenwerkingsprojecten. Students for Development (SFD)

is zelf een onderdeel van de niet-gouvernementele organisatie (NGO) Actec. Zowel de NGO als haar studententak presenteren zich als een ideologisch en politiek ongebonden organisatie. Op-

pervlakkig bekeken valt daar weinig tegen in te brengen, maar wie de moeite neemt om iets dieper te graven, stuit op een hele hoop toevalligheden. Zo blijken zowel Actec als SFD ge-

koördineerd te worden door mensen met een achtergrond bij Opus Dei, een kerkelijke vereniging van extreem-konservatieve signatuur.

SFD doet niet aan actieve ontwikkelingshulp. De bedoeling van de organisatie is mensen in contact te brengen met ontwikkelingsamenwerking door hen ter plekke een stage te laten volgen. SFD hoopt zo studenten bewust te maken van de specifieke noden, zodat zij in een volgende fase het beleid — dat zij, luidens SFD, als universiteairen dan mee zullen bepalen — in een andere richting kunnen sturen. De enige concrete bijdrage van de studenten is het verslag aan het eind van de stage.

De nadruk op vorming en op contacten met hoogwaardigheidsbekleders in het land zelf is een eerste summier aanduiding dat SFD ideologisch misschien toch niet volledig neutraal staat, maar is uiteraard nog geen bewijs voor bindingen met Opus Dei. Wel is het zo dat in alle projecten waarmee Opus Dei gelieerd wordt ideologische vorming veel belangrijker wordt ge-

vervolg op p. 3

(foto Karel De Weert)

KUL trekt zich terug

Geen condooms in Kortrijk

De Belgische media is op de beslissing van de KU Leuven om condoomautomaten te plaatsen — een beslissing die overigens nog niet helemaal rond is — gesprongen als een stel entoesiaste honden. Rektor Nachtergaele van de Kulak goot vorige week nog eens olie op het vuur met een paar opmerkelijke uitspraken. In Leuven worden de uitspraken daarentegen met de dag voorzichtiger.

Niet het feit dat de Kortrijkse rektor condoomautomaten niet direkt nodig vond op de West-Vlaamse kampus, maar wel de redenen die hij daarvoor gaf hebben bij een aantal mensen kwaad bloed gezet. In een artikel in De Morgen verklaarde Nachtergaele onder andere dat hij condoomautomaten niet zag zitten omdat hem nog geen gevallen van seropositieven aan de Kulak bekend waren en omdat er slechts twee Afrikaanse studenten aan de Kulak studeerden. Een anonieme getuige aan de Kulak,

noemde de uitspraken rondult racistisch. "Het enige wat nog ontbrak, is dat hij nog zou verklaren dat hij geen weet had van homoseksuelen op de kampus. Er lopen hier nog veel mensen rond die deze opmerkingen niet slikken. De rektor krabbelt nu wel terug en beweert dat zijn woorden verdraaid zijn, maar op de radio heeft hij net hetzelfde gezegd."

Ook bij het Ipac, het Vlaams aidscoördinaat, heeft men serieuze problemen met de uitspraak. Woordvoester Christine Caals: "Op deze manier worden Afrikanen gewoon gestigmatiseerd. Je kan bijvoorbeeld niet eens weten of een zwarte in Afrika of in België geboren is." Ook de uitleg van Nachtergaele als zouden er hem geen seropositieven bekend zijn, vindt Caals belachelijk. "Ten eerste kan hij dat niet weten en als het zo zou zijn, wil dat nog niet zeggen dat je kunt wachten op het eerste ge-

val. Dat is juist de kern van preventie."

Bovendien vindt men bij het Ipac dat het onjuist is voor te stellen dat condooms enkel als aidspreventie dienen. Bij studenten komen er heel veel andere vormen van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's) voor, zoals bijvoorbeeld herpes. Deze kunnen ook heel gevaarlijk zijn en verhoegen tegelijk het risico op besmetting met het aidsvirus.

Rektor Nachtergaele zelf verklaarde tegen Veto dat hij zich distantieert van het artikel in De Morgen. "Ik heb wel over bepaalde thema's gesproken, maar mijn woorden zijn totaal uit hun context gerukt en op een verkeerde manier gesiteerd. De journalist in kwestie heeft gewoon zijn aanhalingsstekens op een foute manier gebruikt." Op de vraag of hij begreep dat zijn uitspraken kwaad bloed gezet hadden, antwoordde hij: "Ze hebben in de eerste plaats bij mij kwaad bloed gezet. Ik weet dus ook niet waarover de mensen in kwestie kwaad kunnen zijn."

In een gesprek met Jona dat deze week verschijnt neemt ook rektor Oosterlinck gas

(hd/be)

binnenin

Reynebeau

4-5

Voelt u misschien het hart sneller kloppen en uw karma vergroten wanneer de Vlaamse Leeuw nogmaals zorgt voor een roemruchte passage in de annalen van haar grootste volk. Dan bent u een Het Laatste Nieuws-lezende, naïeve VTM-idioot, vinden zij die de Vlaamse Leeuw beschouwen als een symbool dat dichter staat bij Suske en Wiske dan bij de realiteit. Indien u na het lezen van het interview met Reynebeau nog steeds zo bent, dan kan u wel het voorwerp vormen van het medelijden van deze laatste.

Tuchtrechtlement

6-7

Tegenwoordig moet je al heel wat doen om van onze eerbiedwaardige universiteit geschopt te worden. In 1967 moest je alleen maar hoofdredakteur zijn van het katholieke, subversieve blad 'Ons Leven'. Wie dus ooit wens te pronken met een diploma, leest beter niet meer 'Ons Leven', want niet alleen de staatsveiligheid leest mee, maar ook de academische overheid is klaar om aan te vallen. U bent gewaarschuwd.

GROEP T INGENIEURS MET VISIE
INDUSTRIËLE HOGESCHOOL LEUVEN

Campus Blauwput • Vuurkruisenlaan 4 • 3000 Leuven • Telefoon 016 230850 • Telefax 016 228343

Nederlandstalig cult-hop-chanson met rode verf

De muziek zoals De Legende die maakt, is moeilijk te omschrijven. Je zou het alternatieve kleinkunst kunnen noemen, met een eerder ongezone injektie duistere romantiek. Of misschien eerder "nederlandstalig chanson met heel wat rock-elementen", zoals Elvis Peeters, bezieler-tekstschrijver-zanger van de groep, het vorig jaar nog in een Veto-interview zei. Maar aanzien we in een stad leven die vrije meningsuiting hoog in het vaan draagt, kan je woensdagavond gewoon zelf iets verzinnen. De Legende speelt dan ten dans in de Blauwe Kater.

Ben je al wat ouder, dan ken je Elvis Peeters waarschijnlijk nog als voorman van de arty postwagengroep Aroma di Amore. In de tijd van de antirakettenbetogingen bereikte de band ook internationaal een cult-status met de duistere, geëngageerde teksten van Peeters en de repetitieve gitaarriedels van Fred Angst. Maar teksten als "de soldaten zijn gekomen/ oorlog is hun brood/ ze sterven voor de oorlog/ ze leven voor de dood" hebben er nooit voor kunnen zorgen dat de groep het alternatieve circuit kon ontgroeien. De groep stierf een stille dood na het verschijnen van de verzamel-CD 'Radikal' in 1992. Peeters en Angst hadden nog wel voldoende nieuwe Aromanummers in gedachte, maar hadden geen zin om nog maar eens met demo's bij ongeïnteresseerde platenfirma's te gaan

leuren. En die platenfirma's liepen ook niet meteen wild toen Peeters in 1992 met een andere groep begon. In De Legende werkt hij samen met een klassiek geschoolde pianist, en dat zorgde ervoor dat de groep bij de muziekbiz wel eens het deksel op de neus kreeg: "Dit is kunst, dus onverkooptbaar." Uiteindelijk bracht het kleine Donor-labeltje in 1992 de schitterende mini-CD 'Ten dans' uit, waaruit het titelchanson die tijd en stond wel eens uw radio heeft gehaald. Piano, viool en mandoline zorgden voor een soms folky en soms chanssongericht geluid, maar Peeters's donkere teksten zorgden ervoor dat de groep toch oversteeg wat er doorgaans in het Nederlands in deze genres wordt gepresteerd. Hij ontmantelt er systematisch clichés in de taal door optimaal gebruik te maken van woordspelletjes en metaforen. Zo legt hij onvermoede betekenislagen bloot.

Radio

Als schrijver van kortverhalen, toneelstukken en luisterspelen heeft Elvis Peeters ondertussen al enkele publicaties op zijn naam staan. In 1992 debuteerde hij met 'Het uur van de aap', vorig jaar verscheen het welluidende 'Wij dolen rond in de nacht en worden verteerd door het vuur'. De bundels getuigen van Peeters's zin voor poëzie en taaldestructieve humor.

Bij De Legende lijkt Peeters's interesseveld zich wat te hebben verlegd. Het engagement van de jaren tachtig lijkt op de achtergrond verzeld, tegenwoordig trekt de

dubbelzinnige ervaring van de liefde in al zijn facetten de aandacht naar zich toe. Maar wie daaruit de konklusie maakt dat Elvis oud en bezadigd is geworden, maakt volgens Peeters toch een fout. Hij is nog altijd actief betrokken bij de vredesbeweging. Jaarlijks probeert die bijvoorbeeld een internationale wapenbeurs in Brussel te verwijderen. Peeters: "Het eerste jaar dat we dat deden liepen we gewoon met z'n allen het gebouw binnen, zetten de computers af en namen de brochures mee. Het jaar daarop waren er natuurlijk verstrengde veiligheidsmaatregelen. We hebben dan allemaal een slijk maatpak aangetrokken en toen konden we toch naar binnen. We zetten alle computers af en stopten de brochures in de aktenas die we bij ons hadden. Het derde jaar waren de voorzorgsmaatregelen zo uitgebreid, dat zelfs mensen die op die beurs moesten zijn, niet binnenkonden. Wij moesten daar toen eens goed mee lachen."

Beck

"Dit jaar zijn we erin geslaagd de openingseremonie met een uur te vertragen. Er was veel politie, maar we hebben de ingang geblokkeerd met mensen waar de rode verf vanaf droop. 't Was ludiek maar effectief. De maatpakken hadden geen zin om zich vuil te maken, en de politie was ook niet echt gemotiveerd om in te grijpen. De beurs is wel doorgedaan, maar het feit dat ze er was heeft al meer weerklank gekregen. Tot in de senaat zelfs."

In 1993 gaf De Legende de opvolger 'Gouden tanden' aan de wereld prijs, een

plaat die minder nieuws te bieden had dan zijn voorganger, ondanks het feit dat de groep haar instrumentarium had uitgebreid met een saksofoon. Het is aan de andere kant wel zo dat de nummers van deze plaat live veel meer tot hun recht komen dan zoals ze op de cd te horen zijn.

En terwijl je dit leest, werkt de groep druk aan de nieuwe plaat, die waarschijnlijk in het voorjaar gaat uitkomen. Het is mogelijk dat de groep nu wel met iets nieuws voor de dag gaat komen. Er zullen hiphoptoestanden op te herkennen zijn, en een staande bas zal de heupen doen schudden. Peeters: "We wilden iets anders doen, omdat de mensen zeiden dat de laatste platen zo hard op elkaar leken. Op de nieuwe plaat zal je nog altijd De Legende herkennen, omdat de teksten en de muziek zo goed zijn." Maar er zal bijvoorbeeld maar één wals op staan. Een aantal andere nummers zullen in het verlengde liggen van Beck, Beastie Boys en Tom Waits. We zouden er trouwens graag een full-CD van maken, maar de onderhandelingen met de platenfirma zijn daarvoor nog niet rond."

Joris Janssens

Het optreden van De Legende vindt plaats in zaal de Blauwe Kater (tegenover de universiteitshallen), op woensdag 20 december om 21.00 u. Kaarten in voorverkoop kosten 200 frank en zijn te koop bij Campus en de Psychologische Kring. Aan de kassa betaal je 250. Het geheel wordt gevolgd door een spetterende alternatieve cultuurfeest.

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto. Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen, wat overeen komt met ± 1,5 getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Medica

In de eerste plaats wil ik de heren Vermeulen en Schouten danken voor hun leerrijke uiteenzetting over de werking van democratie en Medica. Ze zullen het dan ook met me eens zijn wanneer ik zeg dat de Centrale Raad een heel democratisch orgaan is, zo demokratisch zelfs dat iedere geneeskundestudent zijn mening mag uiten, maar dat hij, wanneer er gestemd wordt, niet mag meedoen.

In hun basisregels van de democratie staat waarschijnlijk ook dat de meerderheid alle middelen mag gebruiken om haar mening te verkondigen (op te dringen?). Wanneer andersdenkenden echter van zich laten horen, worden ze al gauw bestempeld als ondemokratische geestesverwanten die hun mening wensen op te dringen.

Wel, jullie hebben me overtuigd: "Medica is inderdaad demokratisch". Nogmaals bedankt voor de extra les en informatie. Ik vond ze wel boeiend, maar is het niet de bedoeling dat jullie reageren op het onderwerp van mijn brief, namelijk het hardhandig optreden van Medica? In dat geval zou één van jullie laatste zinnen al genoeg geweest zijn om jullie standpunt duidelijk te maken, namelijk dat duwen, trekken, stampen en uitschelden niet hardhandig is.

Aan de hand van mijn vorige brief verder gissen naar mijn mening over studentenbeperving is totaal naast de kwestie. Of gaan jullie uit deze brief ook afleiden dat ik voor Anderlecht supporter?

Narongsack Phouthmalack
derde kan geneeskunde

Monballyu

Als oud Kulak-student meen ik me te herinneren dat wij voor de cursus Rechts-geschiedenis van professor Monballyu 450,- BF moesten betalen. De cursus zelf was 150 bladzijden dik en bevatte nog enkele bijlagen. Ook hier was "eigen beheer" het motto en diende de cursus kontant betaald te worden op het bureau van Monballyu. Aan de Kulak waar alles klein en familiair is, zijn misbruiken inderdaad moeilijker te vermijden. Bescherming via VRG en dergelijke is er niet.

Deze handelwijze tipeert de man eigenlijk wel. Uiterlijk studentvriendelijk, doch een wolf in schapenvacht. Ook de argumenten die Monballyu aanhaalt om zijn handelswijze te rechtvaardigen (mijn cursus is de goedkoopste, ...) tiperen hem nogmaals. Trouwens, hier steekt een dilemma de kop op: een ietwat duurdere, degelijke cursus, waarvan de winst naar effectieve kosten gaat of een goedkopere cursus, waarvan een groot deel in de eigen zak van de prof verdwijnt. Het doet mij denken aan de Wereldwinkels: een "eerlijke prijs".

De voorbeeldfunctie die profien sowieso (een beetje) hebben, werd hier niet al te netjes ingevuld. En het is des te schrijnender dat het hier gaat om een prof rechten, iemand dus die niet kan beweren dat hij niet weet dat dergelijke praktijken niet erg zuiver zijn. Persoonlijk hoop ik dat alle onfrisse dingen aan het licht komen. En daar zou de rest van de jaargang van Veto gerust mee gevuld kunnen worden. Ik wacht met spanning.

Gianni Lambrecht,
3de lic. rechten.

(foto Joris Vandenhouste)

vervolg van p. 1

acht dan concrete actie. Opus Dei omschrijft is een complexe zaak. 'Het Priesterlijk Genootschap van het Heilig Kruis en Opus Dei' werd opgericht door de Spaanse priester Josemaría Escrivá de Balaguer y Albas in 1929. Opus Dei, dat haar geestelijke vader al zeventien jaar na zijn dood zalig verklaard worden — mede dankzij de onverholen steunbetuiging van de huidige paus, wordt over het algemeen beschouwd als een orthodoxe en ultra-konservatieve instelling met heel wat impact binnen Kerk en maatschappij. Hoe ver die impact precies reikt kan moeilijk worden ingeschat. De vereniging maakt van discretie haar hoofdkenmerk en beweegt zich bij voorkeur in het schemerdonker. Een relatief groot deel van haar leden blijken echter te verkeren in de invloedrijke aristokratische salons.

Een van hen is alleszins Stephanie de Lovinfosse, voorzitter van de NGO Actec (zie kader). De Lovinfosse maakte van zijn lidmaatschap nooit een geheim. Ook de meeste andere leden van de raad van beheer van de ngo hebben bindingen met 'Het Werk'. De bewering dat Actec ideologisch ongebonden is, is dan ook moeilijk vol te houden. Woordvoerders van Opus Dei leggen de nadruk op dat de organisatie louter op het spirituele vlak actief is en geen vertakkingen heeft in andere maatschappijgeledingen. Toch vinden we zelfverklarde Opus Dei-aanhangers op verschillende sleutelposities in de samenleving. Gezien de orthodoxie van de Opus Dei-ideologie en de expliciete eis om de kristelijke spiritualiteit konsekvent na te leven, lijkt het ook ondenkbaar dat de ideologie geen rol speelt in het perspectief van waaruit bijvoorbeeld ontwikkelingsamenwerking benaderd wordt.

Aan de KU Leuven uit Opus Dei zich het meest zichtbaar in de organisatie van de peda's Steenberg (voor meisjes) en Arenberg (voor jongens). En hier begint het schoentje van SFD te knijpen. Van de zeven verantwoordelijken zitten er liefst vijf op een dergelijke peda. Pikant detail: bij geen enkele verantwoordelijke staat een contactadres en bij enkelen is ook het telefoonnummer van de peda niet opgegeven maar vervangen door het nummer van thuis. Verblijf op Steenberg of Arenberg vereist weliswaar geen lidmaatschap van Opus Dei, maar vergt toch op zijn minst een zekere voeling voor de pauselijke dogmatiek.

Slaapzaal

Eens te meer stelt zich de vraag in welke mate deze radicale geloofsbeleving meespeelt in de manier waarop het concept ontwikkelingsamenwerking wordt ingevuld. SFD wil naar eigen zeggen "Belgische studenten een kritische kijk op de maatschappij bijbrengen." Als men de werking van de organisatie bekijkt, dan is dat op het eerste gezicht inderdaad het geval. Zo zijn er op hun reizen contacten geweest met vredes-activisten en drugsverslaafden. Ook in België lijken een aantal initiatieven heel nobel. Zo hebben mensen van SFD met migrantenjongeren gewerkt in de Brusselse Marollen en werken ze ook voor het Leuvense buurtthuis 't Lampeke'. Verder geven ze info- en diasseties in scholen en proberen ze verboderingen tussen scholen in België en een ontwikkelingsland op poten te zetten.

In een gesprek met Veto bleef Benoit Beuselincx van SFD erop hameren dat de organisatie pluralistisch was en niet gebonden aan een politieke of religieuze strekking. "Er zitten bij ons zowel mensen van de VLD als van Agalev." Alle aanwijzingen die Students for Development als een mantelorganisatie van Opus Dei konden doen doorgaan, ontkende Beuselincx formeel. "Dat jongens en meisjes in aparte programma's ondergebracht worden, gebeurt enkel om praktische redenen. De mensen in die landen zijn soms een stuk conservatiever en zouden het niet appreciëren dat we bij-

Actec

Actec is een niet-gouvernementele organisatie (NGO) die officieel erkend is en dus ook gesponsord wordt door de overheid. Binnen het wereldje van de Belgische ontwikkelingsorganisaties is algemeen geweten dat Actec van rechts-katolieke strekking is en banden heeft met Opus Dei. De voorzitter van Actec, Stéphane de Lovinfosse is een openlijke aanhanger van de beweging. Onmiddellijk stelt zich dan de vraag hoe het komt dat Actec subsidies van de overheid ontvangt.

De erkenning van projecten van NGO's gebeurt via het Abos. Daar zegt men dat er geen enkele wetgeving is die toelaat NGO's op hun inhoudelijke strekking te beoordelen. Hugo Bogaert van het Abos geeft toe dat hij weet heeft van de banden van Actec met Opus Dei. "In het Koninklijk Besluit rond de medefinanciering van projecten is er geen enkel criterium dat iets dergelijks zou verbieden. Ik zou u ook een NGO kunnen opnoemen van extreem-linkse strekking, als het ware de laatste stal van Belgische stalinisten, die ook door ons erkend wordt. Wij moeten kijken naar wat projecten inhouden en welke resultaten NGO's kunnen voorleggen."

Coprogram is de organisatie die de erkende Vlaamse NGO's bundelt, controleert en vertegenwoordigt. Miek Rogiers van het Coprogram geeft toe dat er met de huidige officiële criteria niets aan de erkenning van een dergelijke NGO te doen valt. "De controle op de NGO's gebeurt soms heel formeel. Soms is er ook sprake van slordigheid of ligt de verantwoordelijkheid bij

voorbeeld in een zeldde slaapzaal zouden slapen." Dat er vroeger helemaal geen meisjes mee mochten, heeft volgens Beuselincx ook niets te betekenen. "We waren in het begin gewoon met veel minder. Om dezelfde praktische redenen lieten we dan geen meisjes toe."

Een student die vorig jaar meeding met SFD getuigt: "Zelf ben ik nogal fel antiklerikaal. Tijdens het project werd daar wel eens over gediscussieerd en dat zorgde soms voor wrijvingen. Maar toch had ik de indruk dat voor die mensen ontwikkelingshulp op de eerste plaats kwam en niet het overbrengen van hun geloof." Opvallend: onze bron bevestigt dat enkele van zijn familieleden bij Opus Dei horen.

Het was heel opmerkelijk dat ook Benoit Beuselincx toegaf dat hij zelf lid was van Opus Dei. Een van de belangrijkste kenmerken van de organisatie is zoals gezegd de geheimhouding. Opus Dei is een erg gesloten gemeenschap. Leden mogen geen namen noemen van andere leden, er mogen geen publicaties in naam van het Opus verschijnen en bovenal, leden mogen zich niet bekendmaken zonder uitdrukkelijke toestemming van hogherhand. Benoit Beuselincx: "Ik ben de eerste die er belang bij heeft om de zaken duidelijk te stellen. Ik wil tonen dat er niets loos is met onze organisatie."

Volgens Beuselincx zijn er buiten hem slechts twee mensen van Students for Development lid van Opus Dei. "Als ik supporter van Club Brugge zou zijn, zou dat toch ook niets met onze organisatie te maken hebben." Iedereen van Students for Development is volgens Beuselincx trouwens op de hoogte van het lidmaatschap van enkele van de jongeren, en niemand heeft daar problemen mee. Op de opmerking dat het toch geen toeval kan zijn dat er plots drie leden van Het Werk in dezelfde organisatie zitten, blijft Beuselincx de boel afhouden. "Ik kan niet genoeg benadrukken dat Opus Dei hier niets mee te maken heeft. Het zou trouwens absurd zijn als Opus Dei aan ontwikkelingsamenwerking zou doen, dat is haar taak niet."

Naiviteit

Nog een aspekt dat wel een beetje vreemd lijkt voor een ontwikkelingsorganisatie is haar verknooptheid met het be-

mensen die nagenoeg geen ervaring op het terrein hebben." Volgens Rogiers zijn er wel stemmen die zeggen dat het Abos meer op inhoud zou moeten controleren, maar die zaak ligt heel delicaat. "Zo zouden meer bevrijdings- of emancipatieprojecten moeten gesteund worden, maar het ligt heel gevoelig om op basis van ideologische beslissingen te maken."

Vraag is nu of de projecten die Actec opzet goed functioneren en terecht gesubsidieerd worden. Hugo Bogaert: "Actec is een kleinere organisatie die niet zo veel projecten opzet, maar als je de projectdossiers bekijkt, dan zijn die helemaal niet negatief, vaak zelfs heel positief." Tegelijk geeft Bogaert een aantal moeilijkheden toe. Zo zou Actec geweigerd hebben mee te werken aan een aidspreventiekampagne rond condoomgebruik in Afrika. "We hebben elk jaar zo'n 1200 projecten te controleren. Dat is te veel om alles grondig na te kunnen kijken. Bij het opstellen van projectdossiers spelen ook de ambassades een hele grote rol. Je zou je natuurlijk kunnen afvragen of een organisatie als Opus Dei niet veel invloed heeft in die kringen en het opstellen van dergelijke dossiers kan beïnvloeden. Dat doe ik liever niet, omdat ik dan gewoon aan het gissen ben.", aldus nog Bogaert.

Het enige incident waarbij Actec betrokken geweest is, dateert van een aantal jaren geleden toen bij een officieel bezoek van prins Filip aan een Actec-project bleek dat dat project geleid werd door mensen uit Opus Dei.

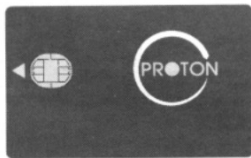
(hd/be)

drijfsleven. Om de reis te kunnen betalen, moeten de deelnemers naar sponsors zoeken, onder andere in de bedrijfswereld. SFD lijkt dan ook, zeker wat vorig jaar betreft, in eerste instantie te appelleren aan studenten uit goedge families of op zijn minst met connecties in de hogere bedrijfsregioenen. Het sponsorgeld — ondermeer van bouwbedrijf Desimpel en Agia-Gevaert — kwam er via "persoonlijke relaties". Op een info-vergadering viel zelfs de naam van Coca-Cola, een multinational die toch niet al te pretere handen heeft. Beuselincx, getuigd van een gezonde naïviteit: "Dat was enkel een voorbeeld. Bovendien wisten we zelfs niet dat Coca-Cola een slechte reputatie had. En zouden we er in slagen van dergelijk bedrijf tienduizend frank binnen te krijgen, dan zouden we toch trots moeten zijn dat wij ze toch nog tot een goede daad hebben kunnen brengen."

Henk Dheedene
Bart Eeckhout

(advocaten)

-Dagschotels in Alma "à la carte"?

Proton. De kaart
voor kleine uitgaven.

Vraag ze in uw bankagentschap in Leuven,
Heverlee of Kessel-Lo.
Vanaf nu ook in Herent en Wilsel.

redactioneel

Vluchtelingen

"Een vluchteling is elk persoon die zich buiten zijn land van herkomst bevindt en die de bescherming van dat land niet meer kan of wil inroepen omdat hij vreest voor vervolging ten gevolge van zijn ras, zijn religie, zijn nationaliteit, zijn behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging." (Konventie van Genève, 1951) Over de hele wereld zijn er ongeveer 27 miljoen mensen op de vlucht. En hun aantal blijft stijgen door de toenemende impact van conflicten op de bevolking van een land.

Overal ter wereld worden miljarden uitgegeven aan allerlei netwerken. Geavanceerde communicatiesystemen als internet en supersoonse transportmiddelen worden ontwikkeld om mensen dicht bij elkaar te brengen. En terwijl dit internationaliseringsproces zich op alle vlakken verder doorzet, merkt men tegelijkertijd een toenemende tendens tot protektionisme ten aanzien van vluchtelingen. Ook aan het 'Fort Europa' wordt hard gewerkt. De tendens tot verstrenging van de wet op vluchtelingen zet zich immers niet enkel door in België. Ook in het buitenland wordt het vluchtelingenprobleem repressief aangepakt: een vluchteling is een verdachte. Maar in de pogingen om het aantal asielaanvragen lineair te doen dalen, treft men niet enkel de "abusievelijke" vluchtelingen maar ook diegenen voor wie de situatie in hun land van herkomst ondragelijk is. En wat te denken van de dubbelzinnige houding van de wetgever ten aanzien van asielzoekers wier asielaanvraag geweigerd werd maar, dat beseft de overheid wel, niet teruggestuurd kunnen worden naar hun land van herkomst omdat de situatie daar bijzonder onstabiel is. Wat moet er van deze mensen terechtkomen? Zij hebben geen enkel statuut, geen onderdak, geen inkomen, geen recht op financiële steun noch het recht om arbeid uit te oefenen. Bovendien is het nog steeds zo dat tehuizen waar men illegaal opvangt, strafbaar zijn voor de wet. Van menselijkheid gesproken.

En het lijkt wel alsof de bevolking zich best kan vinden in dat beleid. Noch in België, noch in het buitenland lijken de inwoners zich te verzetten, integendeel. In Duitsland bijvoorbeeld is brandstichting in opvangtehuizen voor vluchtelingen geen nieuws meer. En opkomen voor vluchtelingen en asielzoekers riskeer je trouwens te bekopen met je eigen leven. In Oostenrijk ontvangen advocaten die het opnemen voor deze mensen bijvoorbeeld bombriefjes. In België is het gelukkig nog niet zover. Maar het lijkt wel alsof bepaalde Belgische politici, uit de socialistische familie bovendien, er evenmin graten in zien om met extreem-rechts mee te heulen. En verzet hiertegen komt slechts traag op gang. Sinds er ruchtbaarheid gegeven werd aan het huidige wetsontwerp inzake asielen en vluchtelingen zijn de enigen die echt kordaat en onduidelijk gereageerd hebben de Belgische bisschoppen. En ongetwijfeld in navolging hiervan, een aantal CVP-politici. Gelukkig maar. De rest van de bevolking laat het blijkbaar Siberisch koud wat er in de toekomst dreigt te gebeuren met vluchtelingen. Het lijkt wel alsof ze vergeten zijn dat er achter de hele problematiek mensen schuil gaan die, in uiterste wanhoop, de onmenselijke situatie in hun land ontvluchten.

“Albert is de echte koning niet, het is zijn broer”

“De Vlaamse beweging is altijd marginaal gebleven”

(foto Kristof Braekeleire)

Met ‘Het klauwen van de leeuw’ heeft Knack-journalist Marc Reynebeau een belangrijk boek geschreven. Het moet zowat de eerste keer zijn dat er een geschiedenis van de Vlaamse beweging wordt geschreven, waarbij de auteur zelf niet deel uitmaakt van die ideologische strekking. Met zijn boek probeert Reynebeau de Vlaamse beweging te karakteriseren als tipevoorbeeld van het algemene verschijnsel nationalisme, een fictie die steeds geschraagd moet worden door mystificaties en valse vooronderstellingen. Hij bekijkt hoe het flamingantisme vanuit een culturele en politieke context is kunnen ontstaan, en hoe het een aantal hardnekkige mites omtrent de Vlaamse identiteit, geschiedenis en volksaard heeft voortgebracht. Waarop hij die mites met verve ontmaskert.

Maar Reynebeau gaat verder dan dat. Het fenomeen nationalisme, en dus ook de Vlaamse beweging, blijkt uiteindelijk te stoeien op een aantal twijfelachtige basispremissen, die de kritische toetssteen der wetenschap niet kunnen doorstaan. Daardoor moeten we hier spreken van een vorm van geloof, enkel aanvaardbaar voor de weinigen die de inkoherentie ervan niet willen zien. ‘Het klauwen van de leeuw’ is

zo een boek dat vooral treft door zijn volledigheid van theoretisch kader en toepassing daarvan, en door de geest van gezond verstand en postmodern relativisme dat erachter schuilt. Veto dronk geen koffie met Marc Reynebeau, want de perkulator van de Knack-redactie was kapot. We laafden ons dan maar aan zijn woorden.

Veto: U schrijft dat de geschiedenis van de Vlaamse beweging enkel door een niet-flamingant kan geschreven worden. Is die niet-flamingant ook niet bevooroordeeld?

Reynebeau: «Het nationalisme beschouw ik als een fictie. En dat is voor sommige mensen een beetje kwetsend, maar je kan dat ook positief bezien: literatuur is tenslotte ook verzinzel. Het nationalisme veronderstelt dat je een aantal dingen voor waar aanneemt. Bijvoorbeeld dat er al zo iets bestaat als een ‘natie’. De basispremissen van het nationalisme aanvaard ik niet, en ik tracht ook uit te leggen waarom.»

Blasfemisch

«Ik ben in zekere zin wel bevooroordeeld, aangezien ik niet geloof in het bestaan van een soort absolute objectiviteit. Maar de demarce is in die zin essentieel, dat ik afstap van het geloof. Er zijn trouwens heel veel dingen in het nationalisme die parallel zijn met religie. Ik ben vanuit een zo wetenschappelijk mogelijk uitgangspunt aan dit boek begonnen. Maar het feit

dat ik ervan uitga dat het nationalisme een fictie is, is natuurlijk al een standpunt, waar sommigen problemen zullen mee hebben.»

Veto: Hoe wordt uw boek geapprecieerd in Vlaamsgezinde kringen?

Reynebeau: «De modale flamingant heeft er alleszins problemen mee. Ik heb dat gezien in een recensie in ‘Wij’, het blad van de Volksunie. Ze vonden het boek heel interessant, schreven ze, maar dan zie je daar iemand met kilo’s zout aan het werk om dat toch maar op een slak te kunnen leggen. Men zocht voortdurend dingen die “toch niet helemaal waar” waren. Ze hebben het er moeilijk mee. Maar goed, in de meer verlichte kringen van de VU is er wel openheid voor.»

“Elk nationalisme is een vorm van travestie, een vertaling van heel specifieke sociale ambities en frustraties”

«Dat men het er moeilijk mee heeft, is vooral bewezen door mijn wedervaren bij de StanMaard. Dit dagblad is er ondanks de bewering een kwaliteitskrant te zijn, toch niet in geslaagd het boek te recenseren. Een eerste idee was kennelijk om het dood te zwijgen, maar dat vonden ze misschien toch wat overdreven. Uiteindelijk heeft Manu Ruys dan in zijn column daar een stuk over gemaakt, en het eigenaardige daaraan was, dat hij, net zoals in ‘Wij’, twijfel begon te zaaien omdat er op de achterflap staat dat ik historicus ben. “Jamaar, historicus,” zegt men dan, “eigenlijk is Reynebeau een journalist.” Het volstaat dus blijkbaar niet licentiaat in de geschiedenis te zijn om je een historicus te mogen noemen. Die hele discussie die Ruys en de VU voeren, vind ik heel tipisch, en het flattert mij ook wel. Als ze geen beter argument vinden, is dat een compliment voor mij. Ik heb mijn boek nochtans voor een stuk geschreven voor Vlaams-nationalisten. Maar ze ervaren het toch als blasfemisch.»

Parvenu

Veto: Begrijpelijk. U weerlegt de basispremissen van hun wereldbeschouwing.

Reynebeau: «Tja, de ultieme consequentie van mijn betoog zou zijn: “Hou nu op met Vlaams-nationalist te zijn”. En die mensen hebben daar hun hele leven in geloofd. Maar het is een aanbod om er eens over na te denken. Ze moeten beseffen dat ze leven met historische leugens, en met politiek gevaarlijke ideeën. Als je de notie van de volksaard consequent doordenkt, kom je in autoritaire systemen terecht. Wat mij betreft is het boek een uitnodiging tot gesprek, onder democraten. Onder Vlaams-nationalisten zitten ook serieuze mensen.»

Veto: U ondermijnt de hele nationalistische gedachte. Waar bent u eigenlijk beginnen graven?

Reynebeau: «Het plan voor dit boek is al heel oud. Ik wist, als historicus, van een aantal dingen uit de flamingantische mitologie dat ze niet waar waren. Het probleem was, als je dat systematisch wou doen, dan zit je met een soort van ‘afbraakgeschiedenis’. Ik wou daar eigenlijk een kader voor ontwerpen. Ten eerste om het onderzoek te voeren, ten tweede om een oriëntering te geven. Ik tracht te onderzoeken wat de context is waarin nationalisme kan ontstaan. Zo blijkt bijvoorbeeld dat een dik boek over de Vlaamse beweging het flamingantisme als ‘belangrijk’ doet uitschijnen. Maar als je als kader bijvoorbeeld de geschiedenis van België neemt, dan zie je dat het toch maar een marginaal verschijnsel was, zeker in de negentiende eeuw. Niemand die er zich druk om maakt, de

macht in dit land weet niet eens dat het bestaat.»

Travestie

Veto: Dat zou kunnen veranderen met de oprichting van het Vlaamse parlement. Misschien komt er een overgang van het romantische volksnationalisme, naar het staatsnationalisme van een nieuwe structuur die zichzelf wil legitimeren.

Reynebeau: «Er zijn wel kleine indicaties dat er zo iets aan het ontstaan is. De BRTN-mensen moeten naar het schijnt nu de ‘Vlaamse’ kust zeggen in plaats van de ‘Belgische’. Dat kan in elke staat voorkomen, bij ons is het nog vrij beperkt. Toen de Vlaamse gemeenschap werd opgericht, had die een eksekutieve. Dat was niet goed genoeg, je moest zeggen: ‘regering’. Die had een ‘voorzitter’, ook niet goed genoeg, en dat werd dan de ‘minister-president’. Ik reken dat allemaal tot de ‘kosmetica’, uiterlijkheden: men wil zich groter voordoen dan men is. Hugo Schiltz noemt dat de parvenuafaze van de nieuwe staat. De mensen die macht krijgen, denken dan dat die geen legitimiteit heeft, en met dit soort truken wil men dat dan oppoppen. Ik vind dat heel kitscherig allemaal. Dat komt wel vaker voor. Kijk naar al die nieuwe staten in Afrika: de eerste aankoop die ze daar deden was een vliegtuig om hun vlag erop te kunnen schilderen en daar dan mee rond te vliegen.»

Veto: De vraag is dan ook wat de toekomst is van het nationalisme. Wat zal de Vlaamse natie nog te betekenen hebben binnen het internationaal gerichte ‘werelddorp’ dat ons de volgende eeuw te wachten staat?

Reynebeau: «De angst die sommige mensen voor die ontwikkeling hebben leidt hen tot nationalisme. Wat mij erg boeit, zijn de psychische mechanismen waardoor mensen zich nationalistisch gaan opstellen. Bij het kiespubliek van het Vlaams Blok kan je bij uitstek zien waarom mensen zich tot het nationalisme bekeren. Elk nationalisme is een vorm van travestie, een vertaling van heel specifieke sociale ambities en frustraties. De Vlaams-Blokkiezers zijn mensen die zich niet geïntegreerd voelen in de samenleving, omdat ze slecht gehuisvest of werkloos zijn bijvoorbeeld. Het zijn mensen die angst hebben voor de toekomst. Wanneer je uitgesloten bent, dan wil je ergens horen. Je kan niet meer bij je straat horen, want die zit vol vreemdelingen. Je kan niet meer bij de kerk horen, want daar gaan ze niet meer naartoe. Je kan niet bij de arbeiders horen, want de unitaire term ‘proletariaat’ is ook een fictie. Wat ze nog hebben, dat is de natie. En ze herkennen elkaar aan het feit dat ze wit zijn. Daar schuilt de racistische trek. En dat racisme wordt dan de motor die mensen voor het Blok doet kiezen. In tweede instantie nemen ze dan ook het nationalisme over, omdat dat een kader vormt waarin hun problemen kunnen worden gegoten. Maar ze zijn niet flamingant van nature.»

Eenheidsworst

Veto: Het nationalisme is per definitie behoudsgezind. Hoe geloofwaardig zijn progressieve nationalisten zoals Coppieters of Kuypers dan nog?

Reynebeau: «Er zijn momenten geweest waarop het Vlaamse nationalisme heel progressief was. Onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog waren er zelfs groepen die zichzelf kommunistisch noemden. In de Vlaamse beweging zagen zelfs anarchisten en trotskisten een middel om zich politiek te artikulieren. Maar dat heeft hooguit drie jaar geduurd. Onlangs las ik een krant van de Frontpartij uit 1920, en daar zie je teksten van Cyriel Verschaevae naast een vaste rubriek die ‘Bolsjevisme’ heette, waarin regelmatig berichten uit de arbeiderstrijd verschenen. Er was een osmose met de nadruk op progressiviteit. Toen de Frontpartij zich begon te structureren, zie je dat die steeds conservatiever wordt. In de loop van de jaren dertig zie je dat de Vlaamse beweging volledig naar rechts draait, met de bekende gevolgen in de Tweede Wereldoorlog. Naast het feit dat het VNV met het

fascisme ideologische affiniteiten had, bood de oorlog een oplossing voor hun probleem. Dat bleef elektoraal een klein partijje, en tegelijkertijd poneerde ze dat ze de almacht wilde. De spanning tussen werkelijkheid en hun aanspraken werd zo groot dat ze alleen door de kollaboratie konden gered worden. Ze hadden dan een instrument om diktoriale macht uit te oefenen.»

Veto: Dat is een goed voorbeeld van het feit dat de term 'volksnationalisme' een contradictie in terminis is. Het volk staat daar niet achter, het is een fictie van een kleine elitaire groep, die zijn wil oplegt.

Reynebeau: «Met dit verschil dat die groep er ideologisch en zelfs bijna biologisch vanuit ging dat een volk geleid moet worden door een elite, of zelfs door één persoon. Dan heb je eigenlijk geen democratie nodig. Je kan de term dus enkel als een kontradictorische opvatting beschouwen als je premissen democratisch zijn. En die van hun waren dat niet.»

Kitsch

«Ook vandaag leeft dat niet onder het volk, maar nationalist en gaan er altijd van uit dat het volk ofwel niet beseft wat zijn belangen zijn, ofwel dat het een natuurlijke staat is dat die elite er is. Niet omdat ze een democratisch mandaat heeft, maar gewoon omdat ze zichzelf heeft aangewezen.»

Veto: Het nationalisme sluit per definitie multikulturaliteit uit. Wat doen ze dan met verschillen binnen de eigen cultuur?

Reynebeau: «Ze negeren dat. Maar je hebt centripetaal en centrifugaal nationalisme. De ene groep wil dingen in een groter verband samenbrengen, de andere wil stukken uit dat verband losrukken. Tot de eerste behoren die internationaal gerichte flaminganten van na de Eerste Wereldoorlog. In de derde wereld heb je een mengeling van beide soorten. De Vlaamse beweging is een typevoorbeeld van centrifugaal nationalisme. Daar heb je namelijk de idee dat een bepaalde groep van mensen zeer specifieke eigen kenmerken hebben, die hen onderscheiden van andere groepen. Bijvoorbeeld Walen of Brusselaars of Marokkanen. Ze gaan dan die gemeenschappelijke kenmerken zozeer overdrijven, dat alle interne verschillen, bijvoorbeeld in klasse of ideologie worden weggevoerd. Daardoor ontwikkelt zich een eenheidsworstvormings-tendens. Dat krijgt dan uiteindelijk een totalitaire trek: men gaat opleggen hoe de mensen moeten zijn. De kwestie van de identiteit gaat daar ook over: een Vlaming is dit en dit en dat. Terwijl je een identiteit nooit kan opleggen, enkel vaststellen.»

Veto: Daarmee onderscheidt het Vlaams-nationalisme zich van zijn Belgische pendant. Die laatste lijkt vaak enkel een ironisch-intellectuele reactie op dat Vlaams-nationalistische gedreue over de identiteit.

Reynebeau: «Je hebt twee soorten Belgisch nationalisme. De mensen menen dat heel serieus als-ze op 21 juli de driekleur uit het venster hangen. Maar je hebt ook een soort modern Belgisch nationalisme, dat eigenlijk geen nationalisme is. Dat is niet het omgekeerde, een soort solidariteitsverklaring. Ik vind het heel interessant, dat we in België bijna gedwongen multicultureel samenhangen. Of dat dan natuurlijk is, vind ik niet zo relevant. Het kan verrukkend zijn. En dit alles is natuurlijk een goed wapen tegen die kitsch en het sérieux van het Vlaams-nationalisme. Daar wordt niet gelachen, hé, bij die kerels. Belgisch nationalisme serieus nemen zou pas helemaal lachwekkend zijn.»

Conscience

Veto: Toen Boudewijn stierf, kreeg je toch plots een opstoot van Belgische gevoelens.

Reynebeau: «Persoonlijk had ik de indruk dat het bij die mensen om een toeristisch uitstapje ging. Die mensen zaten daar te lachen, in short en met de kinderen en de frigobox. Dat waren geen rouwende mensen. Maar toch zat er ook iets meer in dan de sensatie van het gebeuren. Veel mensen identificeerden Boudewijn met een vorm van stabiliteit, in tijden waarin het bestuur

van Vlaanderen en België zo ingewikkeld is geworden, dat enkel specialisten daar nog zicht op hebben. Er komt ook het gewinningsaspect bij. Boudewijn is meer dan veertig jaar koning geweest. Ik heb er nooit een andere gekend. Ik vind Albert ook maar een aansteller, dat is geen echte koning. Dat is de broer van de koning.»

Veto: Riskeert u trouwens niet dat u met dit boek voor de kar van de Belgicisten wordt gespannen?

Reynebeau: «Ik tracht dat op te vangen door te stellen dat er aan Waalse zijde ook een heel sterk nationalisme bestaat, en het vreemde is dat ze dat daar altijd ontkenen. Maar je moet bijvoorbeeld maar eens in Vlaamse en Waalse geschiedenis-handboeken het relaas van de Boerenkrijg en de Franse bezetting nakijken. Dat verschilt dag en nacht. En noch het een noch het ander is waar.»

Veto: Je vraagt je soms af of al die falsifikaties bewust zijn ontstaan.

Reynebeau: «Aan Vlaamse kant komen vele mites over bij Hendrik Conscience. Sommige houden nog tot op vandaag stand. Maar het had zeker te maken met de kontekst van de romantiek. Men las toen veel geschiedenis, en men ging ook de dingen zoeken die in het eigen kraam pasten. Bijvoorbeeld de schreeuw 'Voor outer en heerd' uit de Boerenkrijg, kan je interpreteren als: 'Dat waren vroege nationalist', maar je kan daar ook andere verklaringen voor geven. Iets van 'Vroeger was het beter'.»

«Nationalisme is hetzelfde als de liefde van de ezels voor zijn stal»

«Er zijn ook een heel aantal witte plekken in de geschiedenis, waar geen mites over bestaan. Voor het flamingantisme is dat de zestiende eeuw. Gewoon omdat de geuzen toen niet alleen tegen Spanje, maar ook tegen de katholieke kerk vochten. En dan hadden de mitebuwers een probleem, want er klopte iets niet.»

Veto: Maar in hoeverre was het nationalisme van die mensen overtuigd? Ze weten tenslotte dat ze de mites bouwen. Walter Scott heeft zowel de Schotse als de Engelse historie opgehemeld.

Reynebeau: «En Conscience heeft zowel de Vlaamse als de Belgische geschiedenis verheerlijkt. Wij kunnen dat nu wel vaststellen, maar zijn optie was dat het Vlaamse element een essentieel onderdeel was van het Belgische. Er zijn nog vele kontradicties waarvan je je kan afvragen of zij dat zelf niet merkten. En het antwoord is dan nee, want dan zit je in een denkrichting waarin je het nationalisme serieus neemt. Het gaat eerder om sociale en politieke aspiraties en frustraties. Er was bijvoorbeeld een opstoot van Belgisch nationalisme rond 1848, omdat dat de dreiging van een Franse inval akkoord was.»

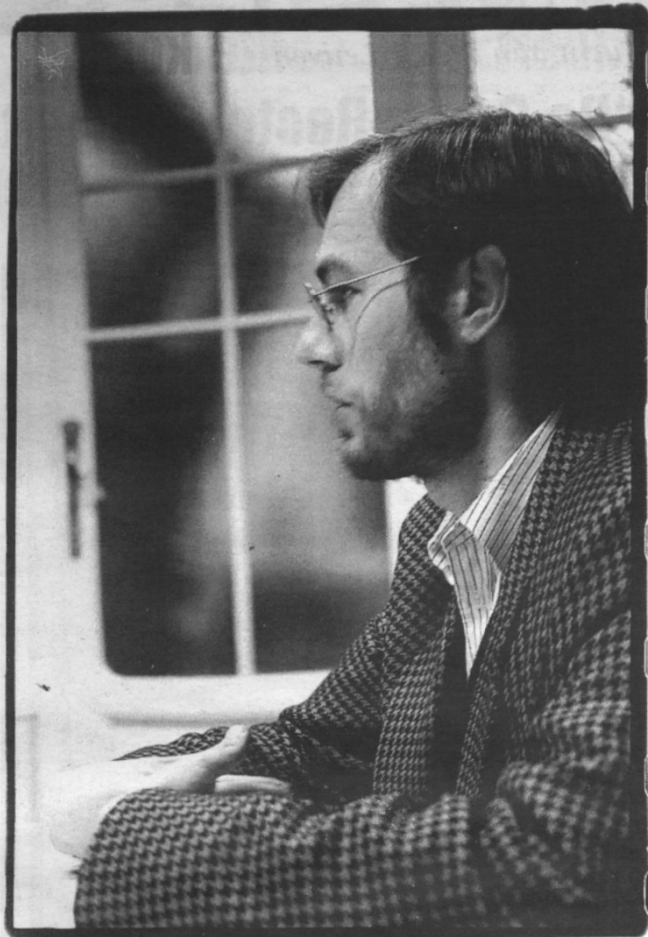
Irma

«Ook de literaire kontekst is van belang, want het gaat hier voornamelijk om schrijvers. Toen ze moesten kiezen voor Nederlands of Frans, kozen ze voor het Nederlands, gewoon omdat het makkelijker was om daarin de beste te zijn. In die romantische literaire opvattingen bestaat er geen waarheid. De waarheid moest verzonnen worden.»

Veto: Literatuur draaide om waarden, eerder dan om waarheden.

Reynebeau: «Ja. De Vlaming moest dit zijn en dat zijn. Ze projekteerden zichzelf natuurlijk op het verleden. Want ze zeiden natuurlijk dat ze hun volk liefhadden, maar ze hadden natuurlijk op de eerste plaats zichzelf lief.»

«De schoonste definitie van het nationalisme komt van de Zwitserse Verlichtingsdenker Zimmermann. Die zei dat het nationalisme hetzelfde is als de liefde van een

«Nationalisme is zoals religie»

(foto Kristof Braekeleire)

ezel voor zijn eigen stal. Er is daar eten, warmte en het regent niet binnen. Ook mensen verlangen daarnaar. De stal heeft een aantal specifieke functies, heel pragmatisch soms. En dan krijg je het effect waarbij mensen dat ideologisch gaan omkaderen. Die liefde is louter eigenliefde, die dan politiek correct moet worden voorgesteld. Dat is het basismechanisme van het nationalisme. Aangezien je de waarheid niet mag vertellen, moet je natuurlijk andere dingen als waar voorstellen. En in de romantiek kon dat nog, maar nu moet je al je toevlucht nemen tot dingen als 'de Vlaamse kust'.»

Veto: Maar ergens is dat toch heel invloedrijk. Hoe de mensen de werkelijkheid waarnemen, dat is toch via de woorden die ze daarvoor hebben.

Reynebeau: «Zeker. Als je het woord 'ontworteling' gebruikt, dan implicer je dat een mens een soort van wortels heeft, die hem rechthouden en voeden zoals een boom. Wanneer je dit woord metaforisch gebruikt, spelen ook de letterlijke betekenissen mee. En dat gaat dan de perceptie bepalen.»

«Maar dat is ook iets wat ruimer belang heeft. De werkelijkheid als zodanig bestaat niet, enkel onze waarneming ervan. Er zijn vreemdelingen in ons land, en je kan die als gevaarlijk of niet beschouwen. En als je dan voor het Blok gaat stemmen, is dat niet omdat vreemdelingen zo talrijk en gevaarlijk zijn, maar gewoon omdat je ze zo bekijkt.»

Strategie

Veto: Wie het vandaag over de Vlaamse beweging heeft, kan niet voorbij de zaak Irma Laplasse.

Reynebeau: «Het belangrijkste eraan vind ik dat de zaak een groot pleidooi is tegen de doodstraf. Wat er ook mis is gegaan, kan niet meer hersteld worden want het mens is dood. Journalistiek gezien merk ik

bovendien dat er van verzoening nog geen sprake kan zijn. De tegenstelling duurt nog altijd voort. Wat in principe een zaak van gerechtigheid zou moeten zijn, is een zaak van politiek.»

Delikaat

«Wat de zaak zelf betreft, zie je meteen dat het onderzoek heel gebrekkig is gevoerd. De bewijsvoering was heel ontoereikend. Vooral de krijsauditeur heeft onnoemelijke fouten begaan. Ondanks dat op het eerste gezicht al zeer gebrekkige dossier hebben allerlei instanties, tot de regering toe, de doodstraf toegepast. Of het in die zaak nu verklaring was, waarbij je een oorzakelijk verband hebt tussen het meedelen van de informatie en de eksekuties, betwijfel ik. Maar het was waarschijnlijk wel verraad, het vertellen van vertrouwelijke informatie aan de vijand.»

«Het politieke gebruik van de zaak is zeer delikaat. Sommigen trekken meteen al het feit dat er repressie gevoerd is in twijfel, en trekken daaruit de conclusie dat kollaboratie het goeie principe was. En dat lijkt me nogal vergaand en verdacht. Waarom vindt men het nog altijd nodig om kollaboratie te vergoelijken? Ik zie daar een strategie achter om bepaalde ideologieën weer burgerrecht te geven.»

Veto: Leve de republiek.

Bart Eeckhout
Joris Janssens

'Het klauwen van de leeuw' is uitgegeven bij Van Halewijk, Leuven en kost 798 frank. Marc Reynebeau komt zijn boek voorstellen in het Stuc op woensdag 20 december om 20.30 u. Hij zal bij die gelegenheid in debat treden met nationalisme-kenners Mon Detrez en Kris Van den Broeke. De toegang is gratis.

Tucht aan de KU Leuven

“De Onder-Rector begeert U te spreken op zijn bureel in de Universiteitshalle”

(foto Stefan De Pauw)

Met het verdwijnen van het roemruchte artikel dat bijna twee eeuwen de 'intergeslachtelijke' tucht aan banden hield — “geen personen van het andere geslacht op de kamer” —, lijkt het tuchtreglement van de KU Leuven ook elke relevantie verloren te hebben. Nochtans vertellen de verschillende stadia die het document heeft doorgemaakt, een rijke en bijzondere verrassende geschiedenis. Toevoegingen, weglatingen of aanpassingen erin vormen een mooie weerspiegeling van wat de universitaire gemeenschap jarenlang in of uit haar slaap heeft gehouden.

Als oudste katholieke universiteit ter wereld (bouwjaar 1425) heeft de Leuvense Alma Mater steeds gemeend dat haar verantwoordelijkheid verder reikt dan de puur onderwijskundige en wetenschappelijke aangelegenheden. Zo blijkt tenminste uit haar opdrachtverklaring waarin ze zegt zich te bezinnen over “aksologische, etische en religieuze problemen”. Een maatschappelijke taak dus. Eén van de instrumenten die haar daarbij onafscheidelijk van dienst is geweest, is het tuchtreglement dat nog steeds de wacht optrekt op pagina 66 van de collegeroosters. Aldus slaagt het er reeds eeuwenlang in het “(...) geesteklimaat te

handhaven dat de menselijke en gelovige ontplooiing van de leden van de universitaire gemeenschap bevordert”.

Wanneer het tuchtreglement in haar formele vorm precies is ontstaan, is niet erg duidelijk. De vroegste versie die Veto in het archief van de centrale bibliotheek vond, was die in het jaarverslag van de universiteit van 1837. Het gaat om een volledig frans-talige versie van drie bladzijden die waarschijnlijk de eerste is sinds de herinrichting van de katholieke universiteit in Leuven in 1835, nadat die door de overheersende Frans in 1797 was opgeheven.

Het huidige tuchtreglement moet het zeker niet hebben van een overvloed aan klaarheid. Het eerste artikel dat een beschrijving wil geven van de mogelijke tuchtdelicten, heeft het zeer abstraherend over die “handelingen die onverenigbaar zijn met de hoge zending van de universiteit (...) en met de beginselen, die aan deze universiteit ten grondslag liggen”. In al zijn vaagheid is dit artikel doorheen de jaren nochtans zeer effectief gebleken, precies doordat het zo allesomvattend is en het de universitaire autoriteiten de gelegenheid bood om het geheel van in aanmerking komende uitspattingen zeer ruim te zien.

Monokini

Om een idee te krijgen van wat nu

precies vatbaar wordt voor een tuchtuitspraak volstaat het een blik te werpen op een reeks precedents. Studenten die in dronken toestand in de aula verschenen, het rectoraat bezetten, brand stichten, of — tot in de jaren zestig — ongewettigd afwezig bleven uit de lessen waren er het voorwerp van. Ook aanwending van materiële middelen van de universiteit om tot geweld aansporende publikaties uit te geven heeft in het verleden aanleiding gegeven tot sankties. In het geval van fraude bij examens kan, naast maatregelen opgelegd vanuit het examenreglement, eveneens het tuchtreglement van kracht worden. Zo werd in september 1987 ontdekt dat een Leuvense student aan het Ufsia volgens een georganiseerd systeem plaatsvervangend schriftelijke examens ging afleggen voor Antwerpse medestudenten. Aangezien hij zelf aan de KU Leuven studeerde, werd hij hiervoor volgens de hier geldende normen gestraft met een tijdelijke wegzending gedurende één maand. Dat was meteen ook de laatste tuchtsanktie die in Leuven is uitgesproken.

Ook benadeling van medestudenten wordt door de academische overheid gezien als een inbreuk op het tuchtreglement. Twee recente gevallen illustreren dit. In 1982 hadden een aantal studenten de sublieme ingeving gekregen om een foto te stelen van een studente in monokini en deze onder de vorm van een kalenderje te verspreiden. De ouders konden met deze variatie op de beroemde Pirelli-uitgaven niet lachen en eisten van de universiteit dat zij maar eens haar katholieke moraal ter hand zou nemen. In een tweede geval, in 1983, hadden studenten het plan opgevat om tegen hoge winsten syllabi te gaan verkopen die ze zelf hadden samengesteld.

Repressie

Voor al in de laatste eeuw heeft het tuchtreglement heel wat aanpassingen gekend die vaak samenhangen met maatschappelijke omwentelingen van het moment. Naast de voor de hand liggende evolutie van eentalig Frans naar tweetaligheid (vanaf 1911) tot eentalig Nederlands (1968), hebben ook de oorlogsjaren hun stempel gedrukt op het tuchtreglement en de toepassing ervan. Toen in 1941 de vrije Brusselse universiteit (ULB) zich door de strubbelingen met de Duitse bezetter gedwongen zag tot een tijdelijke sluiting, wilden 583 - andere bronnen spreken van 2400 - studenten zich inschrijven aan de

KU Leuven. Toenmalig rektor Van Waeyenberg, die overigens in de analen bekend staat om zijn fel verzet tegen de Duitse inmenging in de werking van de universiteit, zag er geen graten in om prompt de tuchtrechterlijke artikelen op te schorten volgens welke de Leuvense studenten verplicht waren de katholieke godsdienst te belijden.

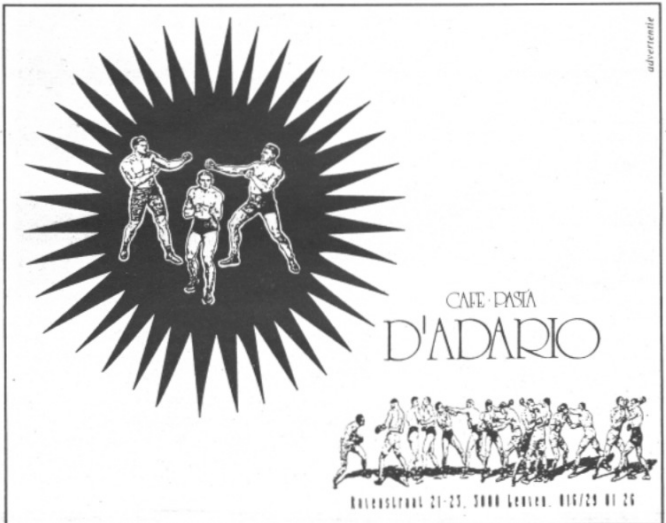
Na de Tweede Wereldoorlog werd ook de studentengemeenschap getroffen door alomheersende verdeeldheid en paranoia, die ook hier uitmondde in verdachtmakingen rond kollaboratie met de Duitsers en uiteindelijk in repressie. Deze werd duidelijk gedragen door tuchtrechterlijke motieven, die op hun beurt gestoeld waren op de grondslagen van de universiteit. Getuige hiervan zijn de vragenlijsten, die Veto aantroef in het rectoraal dossier rond het tuchtreglement en die tot doel hadden adepten van de verslagen vijand op te sporen. Op nogal naïeve wijze doet dit document bij studenten navraag naar mogelijk lidmaatschap van rechtse groeperingen, gaande van Rex, VNV of De Vlag tot Hitlerjugend, Sicherheitspolizei en SS. In deze kontekst van ‘epuratie’ moet ongetwijfeld ook de degradatie van het KVHV gezien worden wanneer die na de oorlog haar rol als overkoepelende studentenorganisatie verliest.

Sanktie

Dat de vage, abstracte omschrijving van artikel één van het tuchtreglement het mogelijk maakt om overtredingen van alle tijden aan te pakken, wordt nog maar eens geïllustreerd door de volgende ‘high-tech-zaak’ uit 1986: een student was op het lumineuze idee gekomen om zonder geautoriseerde toelating het paswoord van andere studenten te gebruiken en zo computerpunten te stelen (iedere student heeft een hoeveelheid punten die het gebruik van het computernetwerk van de KU Leuven limiteert). Daarenboven had hij kans gezien bepaalde codes te kraken, door te dringen in het centrale bestand van de universiteit en zelfs het hele universitaire netwerk tijdelijk lam te leggen. Als sanktie werd hem een verbod opgelegd om nog gebruik te maken van de computerinfrastructuur van de KU Leuven.

Sinds de jaren zestig heeft het tuchtreglement heel wat aan invloed moeten inboeten ten voordele van de individuele vrijheid en de immer oprukkende emancipatie van de jongeren. Ook de seksuele revolutie heeft haar werk gedaan: de roemruchte richtlijn die bepaalde dat “studenten op hun kamer geen personen van het andere geslacht mogen ontvangen” verdween in september 1993. Het moet dan ook met spijt in hart zijn dat de universitaire overheid zich nu, twee jaar later, verplicht ziet tot de plaatsing van kondoomautomaten in haar restaurants. Rest nog die ene zo logische vraag: waarom niet in haar pedag?'

Tom Michielssen

Laatste wegzending van de KÙ Leuven in 1967

Ludo Martens: "Ik ben eens gaan zien of ze in Nederland ook een grote universiteit hebben"

De laatste 'consilium abeundi' (definitieve wegzending) dat aan de KU Leuven is uitgesproken, dateert van februari 1967. Na het verschijnen van een aantal seksartikels in het verbondsblad van het toen nog vrij linkse KVHV, kreeg toenmalig hoofdredakteur Ludo Martens van vice-rector Monseigneur Maertens "de raad om de universiteit te verlaten". Het vonnis werd echter nooit formeel uitgesproken en Martens zou ook nooit de kans gekregen hebben om zich te verdedigen voor de Akademische Raad.

Op 3 februari 1967 verscheen van 'Ons Leven' een carnavalnummer dat — zo stond op de achterpagina te lezen — "ook een beetje een seksnummer" was. Wie het weekblad opensloeg, werd gekonfronteerd met een aantal artikels, waar vermoedelijk zelfs de huidige academische overheid niet meteen mee opgezet zou zijn. In twee van de teksten werd het priesterselibaat zwaar op de korrel genomen. Op onverbloemde wijze

debiteerde redakteur Alfons Verkoren een oorzakelijk verband tussen de seksuele frustraties van selibatairen en de gestrengheid waarmee de universitaire tucht gehandhaafd werd. Meer bepaald de regel die verbodt dat "studenten en studentinnen elkaar op kamer zouden ontvangen", werd daarbij gehekeld: "De selibatair die een ander niet gunt wat hij zelf niet mag, neemt min of meer wraak op zijn eigen onmacht".

Bovendien werd de toen heersende opvatting dat homoseksualiteit niet meer is dan een "sublimatie van het verdrongene", ingeroepen om zogenaamd perverse gedragingen van de geestelijke te verklaren: "Wie van ons kreeg er nooit tijdens een retraite- biecht de absolute terwyl zijn hoofd of handen in de schoot van de 'Heilige Vader' gedrukt werd?".

In het licht van de toen geldende moraal lijkt het niet meer dan logisch dat Ludo Martens, onder wiens redaktionele goedkeuring de stukken waren gepubliceerd, vanwege het toenmalige academisch 'establishment' de wind van voor kreeg. Hij werd door vice-rector Maertens ontboden die hem meedeelde "dat hij het volgende

jaar best aan een andere universiteit ging studeren." Hoewel een 'consilium abeundi' niet werd uitgesproken, bleek het hier in de praktijk wel op neer te komen.

In 'Ons Leven' van 21 februari 1967 geeft Martens zijn versie van de feiten en kondigt meteen ook zijn ontslag als hoofdredakteur aan. Paul Goossens, op dat moment preses van het Verbond (en later ondermeer hoofdredakteur van De Morgen), neemt zijn plaats in. In een artikel met als titel 'Staatsveiligheid, universiteitsveiligheid' laakt hij de reactie van KU Leuven en grijpt de feiten aan om de strijd voor inspraak van de student in het universitair beleid nog op te voeren. Op de voorpagina van nog een editie verder (2 maart) worden de reacties van diverse professoren op het voorval gesitueerd, waaronder die van toenmalig rector De Somer — "De dertig procent die niet katholiek zijn — moeten hier buiten" en vice-rector Monseigneur Maertens: "Ik mag ook geen meisjes op mijn kamer ontvangen".

Links

Het lijkt geen twijfel dat de artikels in 'Ons Leven' bij de academische overheid in het verkeerde keelgat geschoten zijn en dat ze ontgensprekelijk de aanleiding hebben gevormd voor de wegzending. Toch kan men zich de vraag stellen of het bewuste seksnummer op zich de feitelijke reden was, dan wel of het de druppel is geweest die, gezien de kwalijke reputatie van Martens in die tijd, een emmer vol ergernissen heeft doen overlopen. De man zelf, momenteel voorzitter van de marxistisch-leninistische PVDA, sluit zich uitdrukkelijk aan bij die laatste interpretatie: "Het was de algemene strekking van 'Ons Leven' die veel kwaad bloed heeft gezet. Zo herinner ik mij een uitgave waar op de voorpagina een onnozel iets heeft gestaan met wat kritiek op de paus. Dat was er ook al te veel aan." Bovendien ziet hij het tijdschrift 'Ons Leven' niet zozeer als het blad van het KVHV — hoewel het dat officieel wel was. "De helft van 'Ons Leven' van 1966 en 1967 staat volgeschreven met programmatische teksten en discussies rond de noodzaak van de oprichting van de Studenten Vakweging (SVB). Dat was een soort syndikaal-politieke beweging, die pleitte voor een dubbele mobilisatie: enerzijds rond de directe belangen van studenten, anderzijds rond de sociale en politieke problemen van die tijd. Wat de KU Leuven waarschijnlijk het meest op de lever lag, was dat we zogenaamde 'kommunistische propaganda' maakten." Hierop alludeerde Monseigneur Maertens wellicht, toen hij Martens als reden voor zijn beslissing op gaf dat "diens ideologieën niet samengingen met de grondslagen van de universiteit, welke men erkent door het feit zelf dat men zich

inschrijft aan een katholieke universiteit."

Martens werd dus gezien als een subversief element die men in al zijn dissidentie liever zag gaan dan komen. Een tweetal elementen rondom de zaak van het seksnummer lijken die stelling nog te onderbouwen. In 1966 sirkuleerde in academische kringen een nota, waarin Martens en Goossens — reeds een jaar vóór de feiten — beschreven worden als "twee linkse mensen uit de Verbondsleiding die de boel op stellen willen zetten." Blijkens datzelfde document zouden zij de ruiten van het bureau van Monseigneur Maertens ingeworpen hebben.

Een tweede gegeven, dat toch wel bezwarend is voor de universitaire verantwoordelijkheid van toen, is dat er rond de zaak "Martens" nooit enige officiële uitspraak is gedaan, hoewel de praktische consequenties ervan wel zijn uitgevoerd. Dit blijkt uit een brief die Martens in november 1968 schrijft aan de vice-rector. Hierin stelt hij het gebrek aan een formele aanklacht omtrent zijn wegzending aan de kaak en eist hij zijn 'recht op informatie' op. "Na een jaar ingeschreven te zijn in Amsterdam, wilde ik mij in oktober 1968 opnieuw aan de KU Leuven inschrijven, maar dat werd geweigerd. Die brief is één van de stappen geweest om de zaak terug aanhangig te maken. Hierop heb ik echter nooit persoonlijk een antwoord gekregen. Over de grond zelf van de zaak is mij nooit formeel uitsluitend gegeven." Nochtans stootte Veto in het tabularium van de centrale bibliotheek op een 'vertrouwelijk' dossier van het vice-rectoraat rond de zaak. Hierin bevond zich een brief van rector De Somer die gericht was aan "De Heer Ludo Martens" met de volgende boodschap: "De (Akademische, nvdr) Raad heeft (...) moeten vaststellen dat uw ongedateerde brief, (...) geen enkel element bevat dat een herziening wettigt van de vroeger genomen beslissing." Verder werd, in tegenstelling tot wat Martens een dik jaar terug van de vice-rector had vernomen, gesteld dat "deze beslissing gezinszins werd getroffen op grond van de ideologie welke u gemeend hebt thans in uw schrijven te moeten ontwikkelen." Het is echter niet uit te maken of deze brief ooit effectief verzonden werd aan Martens.

Vermoedelijk is het precies de hele informele sfeer die ervoor gezorgd heeft dat Martens zich ook nooit heeft kunnen verdedigen. "Het enige wat ik mij in dat verband herinner is dat er ooit een bijzondere zitting is geweest van de Akademische Raad rond mijn zaak (dit is vermoedelijk de zitting waarvan sprake in de brief van De Somer), maar ik meen dat dat een gesloten vergadering was. Uit protest hiertegen hebben we dan met honderdvijftig man het rectoraat bezet. Ik heb mij dus nooit officieel kunnen verdedigen."

Tom Michielsen

Rikkert

Nieuw seksnummer in 1970

In maart 1970, amper drie jaar na het aantoonde nummer van 'Ons Leven', waagden de redacties van Universitas en Rerum het om samen een veel 'heavier' sekseditie te publiceren, 'Extraseksstas'. Wonder boven wonder werd er hier door dezelfde Monseigneur Maertens veel toleranter opgetreden. In een brief aan hoofdredakteur Pauw Huybrechts, waarin hij weliswaar sprak van "een afkooksel van Nederlandse blaadjes", stelde hij verder: "U hebt de universiteit met dit nummer een slechte dienst bewezen. U zult dan ook begrijpen dat wij (...) geen steun meer kunnen verlenen." De redactie van het blad werd ontzet uit haar functie en daarmee was de kous af.

Een aantal redenen kunnen voor dit gematigd optreden aangehaald worden. Eerst en vooral werd de 'seks' in dit nummer, zij het veel manifester aanwezig (twaalf pagina's lang, 'pikante' foto's, en dies meer), niet gelieerd aan zogenaamde frustraties van selibatairen. Bijgevolg werd

dit door de universitaire geestelijkheid ontgevoerd als heel wat minder blasfemisch en ook minder persoonlijk opgevat.

Een andere mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat Ludo Martens in 1967 met zijn seksnummer baanbrekend werk verricht heeft voor de generatie na hem. Volgens deze interpretatie waren hij en zijn redakteurs simpelweg de gangmakers van de seksuele revolutie van die tijd.

Een laatste idee — maar dat is misschien wel te verregaand — is het volgende: het uitblijven van tuchtmaatregelen bij de Universitas-zaak levert misschien wel bijkomende steun voor de stelling dat Martens indertijd wel degelijk werd beschouwd als een schadelijk element, dat koste wat koste moest buitengewerkt worden. Geplaatst in de kontekst van de toen alles overheersende studentenrevolte en de moeilijkheden die de overheden hiervan ondervonden, is deze interpretatie inderdaad niet volledig uit te sluiten.

(tm)

Tucht moet er zijn, vooral bij de meisjestudenten

“Grove feiten, die om zo te zeggen, de eer zouden nemen”

Hoewel er op dit moment meer vrouwelijke dan mannelijke studenten ingeschreven zijn aan deze universiteit, was het ooit anders. In het begin van deze eeuw was het universitaire milieu een mannelijk bastion bij uitstek, en vooral het conservatieve katholieke blok hield dat liever zo. Intellectuele beslommeringen zouden de vrouw immers afhouden van haar ‘natuurlijke bestemming’ als echtgenote en moeder. Toen aan het begin van deze eeuw de universiteit dan toch haar deuren voor de meisjestudenten opende, aarzelen weliswaar, leefde bij de academische overheid de angst voor ontaarding van de zeden. Binnen dat perspectief moeten ook de strenge regels gezien worden die de academische overheid, vooral ten aanzien van de vrouwelijke studenten, uitvaardigde.

Pas in 1860 hoorde men in ons land stemmen opgaan voor de openstelling van de universitaire instellingen voor studentinnen. Vooral de liberalen waren pleitbezorger om vrouwen toe te laten tot de universiteit. Niet geheel belangeloos overigens. Via onderwijs en bewustmaking wilden zij

de vrouwen onttrekken aan katholieke invloeden. In katholieke milieus in België leefde immers de overtuiging dat de universaliteit niet het geschikte milieu was voor meisjes omdat ze er gevaar liepen “vermanelijke intellectuelen” te worden die niet meer in staat zouden zijn hun taak als vrouw en moeder te vervullen. Daarnaast was er ook de angst voor “zedeverwildering” die de beleidsmensen ervan weerhield meisjes toe te laten deel te nemen aan de colleges.

Het doorslaggevend argument dat de Leuvense katholieke universiteit, onder leiding van rektor Ladeuze, uiteindelijk deed beslissen de instelling open te stellen voor vrouwen, weliswaar veertig jaar later dan de andere Belgische instellingen en zestig jaar na de buitenlandse universiteiten, was dat men ook aan vrouwen de mogelijkheid wenste te geven zich in te schrijven aan een katholieke instelling. Tot dan toe waren zij immers verplicht, wilden ze een universitaire opleiding volgen, uit te wijken naar de ‘goddeloze’ vrijzinnige instellingen.

Toen in 1920 de eerste vrouwen te Leuven kwamen studeren was er niemand met dit verschijnsel vertrouwd. De academische overheid en het Belgische episcopaat waren vooral bezorgd voor de nefaste invloed die meisjestudenten zouden hebben op de discipline en bovendien voelde men

zich verantwoordelijk voor hun bescherming. Hun verblijf te Leuven werd dan ook streng gereguleerd. Om moelijkheden te voorkomen werd geopteerd voor een strikte scheiding van de studenten en studentinnen. Meisjes werden verplicht in pedagogieën te verblijven. Op die manier kon men waken over de vrouwelijke eer en deugd en tegelijkertijd een oog houden op hun gedrag. De meisjes brachten veel tijd door in de pedagogieën. Zij moesten immers daar hun maaltijden gebruiken, studeren en overnachten.

Verloofde

Mannelijk bezoek, zelfs indien het familie was, werd niet toegelaten. Een uitzondering werd toegestaan indien het ging om de verloofde van de studentin: hiervoor was wel de toelating nodig van de ouders en de rektor. Dit bezoek werd bovendien ontvangen in de spreekkamer, onder het toezicht van een zuster, en was beperkt tot tweemaal een halfuur per maand.

Een toen in het Leuvense alom bekende figuur was de directrice van de in het Atrechtcollege gehuisveste meisjespedagogie. Over haar werden artikels geschreven in de toenmalige studentenbladen en eenmaal was ze zelfs het slachtoffer van een studentengrap. Omdat de bezoekers van het

Atrechtcollege nooit verder kwamen dan de spreekkamer, besloot een nieuwsgierige student hierin verandering te brengen. Hij verkleedde zich als Italiaans prelaat Monseigneur Gualbourla, bisschop van Chianti Ruffino en verkreeg van Soeur Berthe een rondleiding in de pedagogie en zelfs op de kamers van de studentinnen. Toen het hele geval echter uittekte, moest de student zijn grap wel bekopen met een ‘consilium abeundi’.

Ook tijdens de college-uren werd het contact tussen de studenten en studentinnen zoveel mogelijk vermeden. De meisjes dienden in de collegezalen plaats te nemen op de eerste rijen, afgescheiden van hun mannelijke kollega's. Al bij al hadden de studenten en studentinnen veel in de beginjaren weinig contact met elkaar, maar daar komt geleidelijk aan verandering in tegen het einde van de jaren dertig. Toen de studenten bij de academisch overheid gingen pleiten voor een minder strenge toepassing van het reglement, was dat absoluut niet naar de zin van rektor Ladeuze. In zijn jaarlijks rapport herinnerde hij er de bisschoppen aan dat zij aan deze oproep geen gehoor mochten geven. De studenten herinnerde hij eraan dat het nog steeds verboden was met ‘de Juffrouwen-Studenten’ binnen of, de rektor kende zijn pappenheims, buiten de stad te wandelen.

Annemie Deckx

En hoewel het meestal de studentinnen waren die de regels van het reglement overtraden, kregen in 1948 acht studentinnen een kollektieve sanctie van acht dagen uitsluiting opgelegd omdat zij te lang op de Vlierbeekfeesten waren gebleven en pas om twee uur 's nachts in de peda aangekomen waren. In zijn schrijven aan de ouders relativeerde de vice-rektor nochtans de feiten en benadrukte dat “er (...) hoegenaamd geen sprake was van grove feiten, die om zo te zeggen, de eer zouden nemen.”

(ad)

‘Ons Leven’ was grappig

“Zorgt ervoor dat uw olielamp steeds blijft branden”

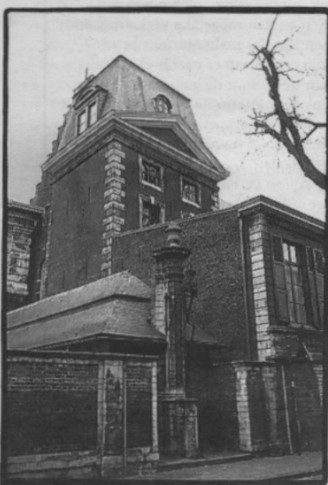
In de nu al lang vervlogen glorie tijd van Ons Leven, het blad van het Katholiek Vlaams Hoogstudenten Verbond (KVHV), verscheen tijdens het academiejaar 1936-1937 een “Mededeeling vanwege ZEHH van Waeyenberg, vice-Rektor” waarin hij stelt dat “thans op mij ook de zware verantwoordelijkheid rust, mij het zieleheil der meisjestudenten aan te trekken”. Hopend op “Gods hulp en de welwillende medewerking der belanghebbenden” en “na veel bidden en rijp overleg met vooraanstaande moralisten” deze taak tot een goed einde te brengen, vaardigde hij een aantal bijzondere strenge vuistregels uit die studenten en studentinnen in acht dienden te nemen. Hoewel de vice-rektor in zijn “vaderlijke” brief vooral de studentinnen visiert, richt hij zich eerst tot de studenten en herinnert hen eraan dat zij hier in Leuven in de eerste plaats zijn om te studeren. “Zolang zij (de studenten dus) aan de vaderlijke zorgen van de bisschoppelijke en andere colleges toevertrouwd waren, was het groote gevaar dezer tijd, namelijk de vrouw, voor hen een gesloten boek. Aan de universiteit gekomen, staan zij alleen tegenover dit gevaar.

Daarom weest op Uwe hoede.” Ook de meisjes kregen hun deel van de doorpreek: “De meisjestudenten komende uit de pensionaten en opgebracht in de vrees van de Heeren, komen hier aan de universiteit te staan te midden van een vreemde, ja vijandelijke wereld. Daarom zeg ik tot hen: Wees indachtig de parabel der wijze en dwaze maagden en zorgt ervoor dat Uw olielamp steeds blijft branden.”

De “Eerwaarde Moeder Oversten van de meisjespedagogieën” werden met waarschuwingen en praktische raad overstelp. Zij moesten toezien op de kleding van de meisjestudenten, op het aantal brieven dat de studentinnen ontvingen en de bezoekers. “De meisjestudenten zijn verplicht steeds uiterst zedig gekleed te zijn liefst in donkere kleuren. Korte mouwen zijn ten strengste verboden evenals décolleté, geverfde lippen, gepoederde wangen en gepolierde nagels, want uiterlijk schoon is verderfelijk voor den Heer.” Hoewel de uitgaansmogelijkheden van de vrouwelijke studenten fel aan banden gelegd werd, was het hen wel toegestaan deel te nemen aan

Verbands- en andere vergaderingen. Zij moesten dan wel “te zamen plaats nemen op de eerste rijen” en na hen moesten “de priesterstudenten en paters zich neerzetten, dan eerst zullen de studenten komen opdat het goed weze dat er op die vergaderingen een neutrale zone weze tusschen beide geslachten.”

Wat echter velen niet weten is dat dit dokument ontsproten is aan het brein van een aantal studenten die niet verlegen zaten om een grap. Hoewel een aantal reglementen toen echt van kracht waren, werden deze nog wat aangedikt. Het geheel geeft een ‘echte’ indruk, zo echt dat een aantal historici zich op dit dokument baseerden. Ook de BRTN-reportageploeg van Boulevard, die een reportage maakte over vrouwen aan de unief, trapte twee jaar geleden in de val. De toenmalige redactie van ‘Ons Leven’ voegde aan de brief van de rektor nochtans een al te welwillende nawoord van de redaktie toe dat mischchien toch een belletje had moeten doen rinkelen. “We zijn gelukkig den wensch van den ZEHH Vice-Rektor te hebben kun-

“Eene gewetenskwelling voor een waar katholiek”

De bezorgdheid over de geestelijke gezondheid en het zieleheil van de universiteitstudenten was vroeger bijzonder groot. Dat kan je alleszins afleiden uit verschillende brieven aan het rektorat van bezorgde ouders en burgers uit “zoo kalme en op zedig gebied hoogstaande dorpen” die op die manier “hun plicht als kristen mensch” vervullen. Het moet in vroegere tijden wel erg gesteld geweest zijn met het morele gehalte van de studenten. “Feiten van laag allooi, bras- en zuilpartijen, danspartijen met lichtkooien” worden er met bijhorende sappige voorbeelden aangehaald. “Te midden eener onnoemelijke orgie des zaterdags tot zondags werd er gedanst (...) en geloovigen die zich des zondags naar de vroegemse begaven konden getuigen zijn van voor katholieke menschen zoo droevige tooneelen”.

Niet alleen het gedrag maar ook de lectuur van deze student-schuinsmarcheers werd op de korrel genomen. Blandjes van bedenkelijk nivo worden door de studenten, zo meldt een briefschrijver in 1933, schaamteloos meegenomen naar de colleges en onder de ogen van de professoren gelezen. De ijverige schrijver van een vijf pagina's tellend epistel stelt zich dan ook de vraag waarom de ‘Index’ deze bladen niet veroordeelt. Op die manier zouden toch een aantal katholieken tot nadenken gebracht worden. Een vermetele student waagde het zelfs om een roman te publiceren met als ondertitel “Roman d’aventure et de Sex Appeal”. En de verbolgen schrijver voegt eraan toe: “Je comprendrai cela de l’ULB mais ...”

Men kan de man in elk geval niet verwijten zich enkel te beklagen bij de rektor. Hij wil zelfs actief meewerken om het ze-

delijke verval dat zich bij de studenten manifesteert, tegen te gaan. “Vooreerst,” zo stelt hij, “dient de universiteit te banden aan te halen met de Liga ter Bevordering van de Publieke Moraal”. Zij zou een waarachtige bijdrage kunnen leveren in de strijd tegen bandeloosheid. Voorts dienden de treinen die Leuvense studenten vervoerden, op een degelijke manier bewaakt en gecontroleerd worden. Er moesten strenge maatregelen uitgevaardigd worden tegen studenten die het waagden om subversieve lectuur te kopen en ook de bioskoopzalen kwamen maar beter onder een streng toezicht.

Het ging er vroeger blijkbaar straf aan toe. “Monseigneur, bespaar onze katholieke bevolking dergelijke handelingen! Zij is nog eerlijk, braaf en deftig. Het kwade zaad, helaas heeft toch zoo gauw wortel gevat.”

(ad)

"Ik kan dingen moeilijk ernstig nemen"

(foto Stefan De Pauw)

In het kader van de inmiddels alom bekende Geletterde Mensen-toernee, schuimt het duo Remco Campert en Jan Mulder gedurende de ganse maand december zowat alle theaters en kulturele centra van Vlaanderen af om een literaire avond ten beste te geven. Op 20 december is de Leuvense stadsschouwburg aan de beurt. Naar aanleiding daarvan interviewde Veto beide heren. De op zijn minst 'gereserveerde' antwoorden bleken (gelukkig) in schrill contrast met de hilarische voorstelling die erop volgde.

De combinatie van deze twee heren doet op het eerste gezicht wat vreemd aan. Campert is reeds jaren een gevestigde waarde op het Nederlandse proza- en poëzieforum. Hij behoorde tot de Vijftigers, de beruchte literaire vernieuwingsbeweging in de jaren vijftig in Nederland waarvan ook Hugo Claus, Lucebert en Gerrit Kouwenaar deel uitmaakten, en ontving in 1979 de prestigieuze PC Hooft-prijs voor zijn poëzieoeuvre. Bovendien schrijft hij regelmatig korte stukjes in De Volkskrant. Jan Mulder is bij velen misschien nog het best gekend als topvoetballer bij Ajax en Anderlecht. Een knieblesure ruïneerde in 1975 echter die beloftevolle sportcarrière en Mulder besloot dan maar over voetbal te gaan schrijven. Al gauw breidde hij die tematiek uit tot bezinningen omtrent kunst en liefde. Even snel verschenen zijn literaire hersen-spinsels niet langer uitsluitend voor De Volkskrant, maar ook in Humo, Elsevier en Playboy. Toch wel uiteenlopende figuren dus. De vraag hoe beiden elkaar hebben leren kennen, stond dan ook bovenaan het vragenlijstje.

Campert: «Het contact tussen Jan en mij is inderdaad niet vanzelf tot stand gekomen. Het was Jules Deelder (bekend Nederlands literair performer) die ons beiden werk goed kende en wel iets zag in een optreden samen. Hij was dan ook de voornaamste drijfveer achter onze eerste toernee 'Droomijs' in 1988.»

Veto: Blijkbaar een schot in de roos. Inmiddels zijn we zes jaar later en zijn jullie, na 'De Teen' en 'De Tekenerares' aan jullie vierde toernee toe. Raken jullie nu beter op elkaar ingespeeld?

Mulder: «Ik vind van mezelf wel dat ik wat meer lef heb gekregen. Je durft op de duur al eens te improviseren enzo, terwijl

ik daar vroeger veel te zenuwachtig voor was. Ik voel me ook wat minder aan mijn plaats op het podium gebonden. Het loopt allemaal wat losser nu, minder housterig. En je leert ook beter naar elkaar te luisteren.»

Veto: Deze toernee in Vlaanderen kan men beschouwen als een soort van 'Best of'. Gaat het louter om een samenraapsel van eerder gebrachte werk?

Mulder: «Het idee om een collage te maken van het grappigste van wat we tot nu toe hebben gebracht, kwam van de organisatoren van 'Behoud de Begeerte'. Het leuke is echter dat ze daarnaast ook 'oudere' teksten uit het archief opdiepten waarvan wij het bestaan reeds lang waren vergeten, en die we ook nooit eerder hadden voorgedragen. Vandaar dat de voorstelling dus ook wordt aangevuld met 'nieuw' of liever 'onbekend' werk.»

Campert: «Het heeft er natuurlijk ook wel mee te maken dat dit onze laatste toernee samen is. Mede in het kader daarvan wilden we — letterlijk dan — nog eens het beste van onszelf geven.»

Kollage

Veto: Na deze reeks optredens kappen jullie er mee. Op elkaar uitgekeken?

Campert: «Helemaal niet. Ik ben gewoon dringend aan een adempauze toe. Zo konstant van het ene optreden naar het andere rennen gaat je benauwen na een tijd. Ik wil wel weer eens wat anders doen. Rustig gedichten schrijven enzo.»

Veto: Of aan dat ene boek schrijven dat er maar niet wil komen...

Campert: «Ik ben altijd wel iets aan het schrijven, hoor. Maar inderdaad, met die ene roman zit het iets moeilijker. Ik lijk hem op een of andere manier maar niet op papier te kunnen krijgen. Enkele jaren geleden ben ik er mee begonnen, maar dan kreeg ik weer een idee voor iets anders, en ben ik daar mee verder gegaan. Maar het boek laat me niet los. Het gaat ook over terugkijken, over het verleden durven aanschouwen. Iets wat ik mezelf altijd heb verboden. Misschien duurt het daarom wel zo lang. Maar ik moet er vanaf, anders kan ik niet verder met andere dingen.»

Veto: Wat vinden jullie eigenlijk van elkaars werk?

Campert: «Ik bewonder Jan vooral vanwege zijn tomeloze fantasie en zijn oog voor details. Hij heeft de gave om elementen uit het alledaagse waar te nemen en die

vervolgens op een burleske manier uit te vergroten. Zijn stukjes beginnen meestal met iets zeer concreet en krijgen dan geleidelijk aan bijna surrealistische trekjes. Een spottende ondertoon is ook nooit veraf.»

Mulder: «Die zweem van ironie bewonder ik ook precies in het werk van Remco. In zijn columns althans. De kracht van zijn gedichten daarentegen ligt volgens mij juist in hun eenvoud. En het voorzichtige aftasten van de grenzen tussen ernst en melancholie.»

Veto: Ironie lijkt inderdaad een gemeenschappelijke trek in jullie werk te zijn.

Mulder: «Ik vind het belangrijk dat je jezelf en je werk kan relativiseren, ja. Ik kan dingen moeilijk ernstig nemen, en dat geldt vooral wanneer ik schrijf. Misschien is het ook wel een vorm van zelfverdediging, hè, op voorhand zeggen dat wat je te vertellen hebt eigenlijk niet zoveel voorstelt. Maar anderzijds, door iets uitdrukkelijk niet serieus te nemen, neem je het juist wel serieus.»

Campert: «In mijn proza gebruikte ik de ironie ook vaak om toch maar niet serieus te hoeven zijn. Maar ik ben daar nu wat van afgestapt. Ik wil niet langer steeds maar zeggen dat het niets te betekenen heeft wat ik vertel, want dat heeft het namelijk wel. Bij columns ligt dat enigzins anders, daar vind ik een spottende bijklank nog wel leuk.»

Veto: Wat betekent schrijven nu voor jullie?

Mulder: «Voor mij is schrijven toch altijd een beetje overdrijven. De zaken wat aandikken, uitvergroten, mooyer of minder mooi voorstellen dan in werkelijkheid. Schrijven is ook overgave; voor mij persoonlijk dan een overgave in het zogenaamd onzinnige, het absurde.»

Campert: «Schrijven betekent voor mij in de eerste plaats veroveren, het veroveren van gedachten in taal. Het trachten vast te leggen van dat wat je bezig houdt. Soms is dat heel moeilijk, want sommige dingen kan je niet in taal vatten. En toch moet er geschreven worden, daar kan ik niet buiten. Schrijven is nu eenmaal heel belangrijk voor me omdat ik mezelf ermee kan wijsmaken dat ik besta.»

Campert en Mulder blijken op het toneel een intrigerend duo te vormen. Hun lichte, humoristische teksten stonden ook in de voorbije toernee al garant voor een pretentieloze avondontspanning.

Jan Mulder gaat van start met een

sfeerbeeld van de nachtelijke autoritten van en naar de optredens samen met Campert. Bloemrijk schets hij de aandoenlijke onhandigheid van zijn kettingrokende vriend bij het zoeken naar een asbak in de schaars verlichte auto. Om het beeld compleet te maken, haalt Mulder een anekdote boven over een etentje bij vrienden waar Campert weer schittert in zijn stunteligheid bij het openmaken van een bakje seldersla. Mulders vertelling lijkt levensrecht, zijn taal is plastisch en subtiel. De toon van de avond is gezet. Dan verschijnt Campert himself op het toneel. Hij schudt zijn hoofd en lacht fijntjes naar Mulder, één van de vele verwijzingen naar de sfeer van 'vrienden onder elkaar' die over de voorstelling hangt. Camperts manier van voorlezen verschilt danig met die van zijn kollega. Hij profileert zich eerder als de lietwat schuchtere dichter die eindelijk zijn schroom overwonnen heeft en zijn werkkamer inwisselde voor het podium. De teksten die hij brengt, zijn meer intimistisch en getuigen van een subtiel humor. Mulder daarentegen lijkt meer de joviale helft van het tweetal te zijn. In een ijtempo ratelt hij, vaak met overslaande stem, over allerlei hilarische toestanden en voorvallen. Om de beurt zijn ze aan het woord, waardoor het contrast tussen beide schrijvers nog verscherpt wordt. Tijdens de eerste helft van de voorstelling blijft Campert nogal in de schaduw van zijn vriend rondhangen. Mulder overrompelt het publiek. Campert is veel gereserveerder. Na de pauze keert het tij. Campert lijkt warmgelopen en slaat sterk terug. Hij treedt in deze tweede helft op de voorgrond, vooral door de voortreffelijke teksten die hij brengt. Met zijn mees terlijke slotstuk 'Tot zoens' lijkt hij zijn kompanjon de genadeslag te geven. Mulder is schitterend, maar Campert is en blijft onklopbaar.

Mona

Omdat ze per slot van rekening toch met zijn tweeën op de affiche staan, laten ze hun teksten af en toe op elkaar inspelen. Zo vertelt Campert over zijn eerste seksuele ervaring, waarbij hij samen met zijn jeugdvriend David de door hen beiden bewonderde Mona bepotelt. Aansluitend hierop doet Mulder op zijn eigen kleurrijke manier ook een 'eerste keer' uit te doeken, hierbij refererend aan zijn eerste vrijpartij op het grote scherm in de film Walhalla. In de twee sessies 'Ten huize van ...' waken beide schrijvers zelfs af van het louter voorlezen, en ensceneren ze een interview. De eerste keer ondervraagt Campert in de rol van reporter de schrijver/ex-voetballer Jan Mulder, daarna wisselen de heren van plaats. Hiermee lijken ze uit te halen naar interviewers die niet altijd met de meest originele en interessante vragen komen aandragen. Ze vinden dit onderdeel van de voorstelling blijkbaar zelf ook zeer grappig, vooral Mulder heeft vaak moeite om niet in lachen uit te barsten.

Ook al bekleeden columns een zogenaamd perifere plaats in het literaire landschap, de teksten van Campert en Mulder hoeven nochtans niet onder te doen voor hun hoger gewaardeerde soortgenoten. De voorstelling is van literair topniveau. Elk op hun eigen manier flitert de schrijvers met de taal, vaak gebruik makend van woordspelletjes en allerhande onverwachte associaties. De tekst van Mulder over hoe hij toevallig ergens het woord 'harrewarzen' leest en enigzins geobsedeerd door deze constructie, via 'hakketakken' en 'roezemoezen', zijn hele verdere stukje doorweeft met identiek zo opgebouwde woorden is op dat vlak schitterend. Na een goeie twee uur is de pap op. Remco Campert en Jan Mulder nemen afscheid. Twee schrijvers die de zaal plat krijgen met hun literair spektakel, je maakt het niet alle dagen mee.

Gil Renders
Anouk Vanherf

'Geletterde Mensen' met Jan Mulder en Remco Campert kunt u gaan bekijken op woensdag 20 december in de Stadsschouwburg om 20u. Toegangsprijzen: 450/350/250.

Sloop eens een muur om je heen

De democratisering van het onderwijs en de daarmee gepaard gaande groei van het aantal studenten heeft in Leuven voor een vreemd 'evenwicht' gezorgd. De ruim zeventigduizend studenten die Leuven telt, maken gedurende minstens negen maanden zowat de helft van de bevolking van de stad Leuven uit. Louvain-la-Neuve even buiten beschouwing gelaten is er nergens in België een dergelijk evenwicht tussen studentenpopulatie en stadsbevolking. Maar brengt een zo groot aandeel studerende residenten het stadsleven niet juist uit balans?

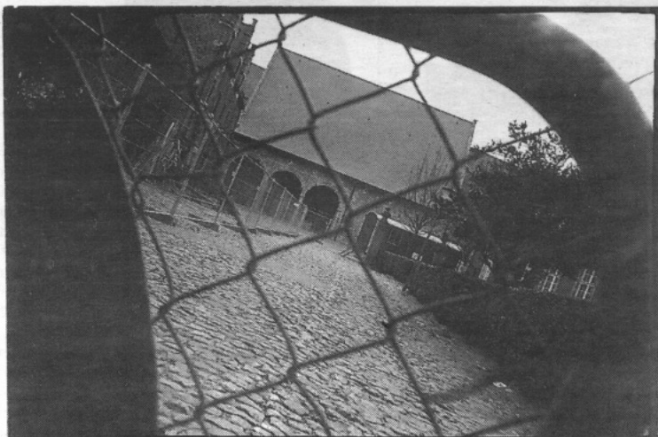
Hoe de Leuvense bevolking over haar zeventigduizend kostgangers denkt, is niet zo moeilijk te achterhalen. In de eerste plaats zien zij de studenten als een belangrijke economische faktor. De universiteit — zonder studenten ondenkbaar — is de grootste werkgever van de stad. Ook onrechtstreeks zorgt de unief voor heel wat werk. Als centrum van onderzoek maakt zij van Leuven een aantrekkelijke vestigingsplaats voor vele bedrijven. Haar historische uitstraling bepaalt bovendien grotendeels de toeristische aantrekkingskracht van de stad, wat eveneens goed is voor een grote economische return.

Nachtlawaaï

Maar ook de studenten zorgen voor het beleg op de boterham van heel wat Leuvenaars. Zowat alle zelfstandige winkeluitbaters, maar bijvoorbeeld ook dokters en apothekers halen een groot deel van hun omzet uit de portemonnee van de student. Hoe groot het bedrag precies is dat studenten bij de plaatselijke neringdoeners en kotverhuurders achterlaten is niet bekend. In 1979 berekende het Hiva dat op jaarbasis het totaal van studiekost (kosten te wijten aan het studeren zelf: inschrijvingsgeld, cursussen en dies meer) en leefkost (de kosten die we allemaal maken om ons te kleden, te voeden of te ontspannen) 170.930 frank per student bedroeg. Bij dat cijfer moet enerzijds een flinke indexering geteld worden, terwijl er anderzijds heel wat van dat geld naar de universiteit, en dus niet naar de Leuvense middenstand

vloeit. Een klein onderzoek van Campuskrant hieromtrent ging uit van een cijfer van liefst 2,6 miljard frank economische input per jaar voor alle (kot)studenten samen.

Studenten vertegenwoordigen dus een hele hoop geld maar ook hun fysieke aanwezigheid laat sporen na in het Leuvense straatbeeld. Soms letterlijk en onwelriekend na een lange fuifnacht, maar meer in het algemeen drukken studenten hun stempel op de ruimtelijke ordening van de binnenstad. In het hart van de stad rond de Oude

Markt bevindt zich de uitgaansbuurt. Wie de langste toeg van Europa overschouwt, kan zich moeilijk inbeelden dat het ooit anders is geweest, maar nog maar enkele decennia terug was de Vismarkt de place to be.

Ook nu is er verandering op til. Centraal daarbij staat de fuifzalproblematiek. Voorlopig zijn de problemen voor de binnensteeds fuifzalen weer van de baan, maar op langere termijn blijkt het toch de bedoeling van de overheid om het uitgaansleven te concentreren in enkele zalen net buiten de ring. Te verwachten valt dat een goed deel van de horeka dan gewoon mee verhuist met de fuivers. Leuven wordt dan weer een stad zonder nachtlawaai en andere overlast maar zou daarmee wel eens heel wat zijn sjarme kunnen verliezen. Wat heb je immers aan een studentenstad die haar studenten verbant?

Een ander relatief nieuw fenomeen is de tendens vanuit de universiteit om haar activiteiten samen te ballen in enkele minikampussen. Humane Wetenschappen bezet de driehoek Ladeuzeplein-Naamestraat-Dekenstraat. Eksakte Wetenschappen zit op campus Arenberg, en de Medische Wetenschappen hebben hun eigen Gasthuisberg. Vroeger lagen de verschillende fakulteiten meer verspreid over de gehele stad. Ondanks de versnippering had die aanpak vele voordelen. Stad en universiteit waren meer organisch vergroeid en ook de fakulteiten

keertje een kroegentocht maken langs de Oude Markt op donderdagavond. Vanuit de hele agglomeratie komen jongeren dan naar Leuven omdat zij weten dat het op donderdag in Leuven nog iets meer carnaval is dan op de andere dagen. Maar, vreemd genoeg, studenten en niet-studenten verbreedren slechts zelden in hetzelfde kafee. Elke groep gaat naar zijn eigen stamkroeg en komt nauwelijks in contact met de andere. Zeldzaam zijn ook de studenten die een pint gaan pakken in een Leuvense volkskafee en even weinig talrijk zijn de Leuvenaars die een voet over de vloer zetten in een studentenkafee.

Cocooning

Ook binnen de studentenpopulatie is er een verdere fragmentering merkbaar. In de licentiaafverhandeling 'Student en leefstijl, een onderzoek naar leefstijlpatronen en achtergrondkenmerken van de Leuvense studentenbevolking' (Leuven 1992) onderscheidt Roeländ Beerten vijf sociologische groepen van studenten met elk een min of meer verschillend leefpatroon. Los van het feit dat dergelijk zoeken naar stereotiepen altijd leidt tot veralgemening is het toch opvallend dat de groepen voor een groot deel gedetermineerd worden door hun socio-economische achtergrond en dat in elke studierichting wel één groep een grote meerderheid uitmaakt. Rechtstudenten blijven in meerderheid konservatief-materialistisch, net als één deel ekonomiestudenten. Een andere groep ekonomiestudenten presenteert zich evenzeer als konservatief, maar bescheidener op het vlak van materialistische verwachtingen. L&W-studenten beantwoorden dan weer wonderwel aan het cliché van de kultuurfreak en studenten psychologie en pedagogie zouden het lefst sociaal geëngageerd zijn.

De studie bevestigt dus eerder de bestaande stereotiepen dan dat ze ze vervangt. Maar precies de in se logische vaststelling dat studenten met dezelfde interesses ook aan dezelfde fakulteit belanden, biedt een verklaring voor de nog verdere blikvernaauwing bij vele studenten. Studenten zijn zich niet alleen nauwelijks bewust van wat er in de stad rondom hen omgaat, maar ze lijken ook niet echt geïnteresseerd in wat er aan andere fakulteiten gebeurt. Engagement wordt vaak vertaald in kringwerking, uitgaan beperkt zich tot een avondje doorzakken in de fakbar of op de kringteedee.

Die vorm van 'cocooning' binnen de eigen fakulteitskring heeft dan weer gevolgen voor de werking van de ganse studentenbeweging. De grote slagkracht van de beweging ligt bij akties die uitgaan van één enkele kring en niet langer bij de overkoepeling als dusdanig. De recente manifestaties tegen de geplande toelatingsbeperking aan de universiteit illustreren dat mooi. Medica krijgt voor zijn betoging tegen de kontingentering, die de geneeskundestudenten rechtstreeks bedreigt, meer volk op straat dan de ganse studentenkoepel een week eerder voor een manifestatie tegen alle vormen van toelatingsbeperking, die voor de meeste studenten vooralsnog slechts in geringe mate een concrete bedreiging betekenen.

Bart Eeckhout

De stad centraal op 100-frankdagen

De Kultuurraad der Leuvense studenten (Kura) wil een deel van haar werking toespitsen op de stadsproblematiek. Daartoe lijken een aantal kleine projecten die sinds vorig jaar onder de naam '100-frankdagen' gebundeld zijn, uitermate geschikt. De 100-frankdagen willen op een bescheiden manier een aantal gaten in het Leuvense kultuurleven dichtmaken met kleine maar gevarieerde en eigentijdse kunstprojecten. De naam verwijst naar de kostprijs maar maakt meteen het hoofddoel van de projecten duidelijk: nieuwe en eigentijdse kunst aanbieden aan het studentenpubliek, complementair met de werking van het Stuc en met een zo laag mogelijke financiële drempel. Kultuurdemokratisering, quoi.

Minstens even belangrijk als het resultaat van de projecten is het denk- en werkproces dat er aan vooraf gaat. Kura wil met de 100-frankdagen zoveel mogelijk mensen actief betrekken bij dat ontstaansproces. Dat geldt bij uitstek voor de eerstkomende 100-frankdag die is opgevat als een fotoworkshop. Kura stuurde een twintigtal niet noodzakelijk ervaren fotografen het veld, in casu de stad in, in de hoop dat zij zouden terugkeren met evenveel visies op de studentenstad Leuven. Onder hen heel wat binnen- en buitenlandse studenten, maar ook scholieren of de jongeren van vzw Arktos kregen hun zeg. Enkelen trokken naar het rusthuis 'Rémy' om daar het verhaal van de bejaarden te verbeelden.

Het resultaat van de workshop wordt getoond in een expositie op de tweede verdieping van het Stuc. De tentoonstelling wordt geopend op woensdag 20 december tussen zes en acht 's avonds. Overigens geldt de deelnemingsprijs ditmaal enkel voor de workshopkursisten. Het publiek komt er gratis in. Na de vertoning in het Stuc, reist de tentoonstelling nog naar verschillende plekken in de stad. Hiernmee hoop Kura op zijn minst symbolisch bij te dragen tot een grotere integratie en harmonisering van de diverse bevolkingsgroepen in de stad.

Het project heeft dus ongetwijfeld een sociaal tintje. Leuven is bij uitstek een stad waar verschillende bevolkingsgroepen naast elkaar leven. De vraag is in welke mate studenten er zich bewust van zijn dat er naast hun eigen leefwereld ook nog andere groepen in die stad leven, in de volksbuurten, de migrantenwijken de bejaarden- of de buurthuizen. Leven studenten met hun stad mee? Op die vraag tracht de tentoonstelling een antwoord te geven.

(be)

Konservatief

De concentratiepolitiek heeft ook gevolgen voor de rest van de ruimtelijke ordening van de stad. De ongeveer 19.000 kotstudenten vestigen zich graag dichtbij hun kampus en verkiezen bijgevoel meer en meer een stekje in het stadcentrum of de buurt van het Arenbergkasteel (Cité). Het heraangetegde Ladeuzeplein wordt stilaan het hart van de studentenstad. De eerste populare kafees zijn er al gesignaleerd. Straten aan de stadsrand of aan de ring zijn minder in trek en worden weer ingepalmd door reguliere bewoners. Achter de Vismarkt, in de buurt van Sint-Maartensdal of rond het Quinten Metsysplein beginnen de volksbuurten, waar kotstudenten uitzonderlijk zijn.

Ondanks de snelle groei van de studentenbevolking sinds de jaren zeventig, is het sociaal contact tussen studenten en stadsbevolking nagenoeg onbestaande. Blijkbaar verkeren beide groepen in aparte circuits die volledig naast elkaar bestaan. Wie dit empirisch bevestigen wil zien, moet een

31 DEC.: OUD & NIEUW IN SILO, VAART 29

SILO DISCOTHEEK
Club Music & Techno
met DJ Mike Dunn (Chicago), Deg en Patje

SILO CAFE
Funk & Disco met DJ Stef

SILO UPSTAIRS
Reggae, Hip-Hop & Trip Hop met DJ Lukas

Gratis koud buffet voor iedereen. Deuren: 21 u., wk: 650,-; kassa: 800,-

advertentie

'Generation 1': maatschappelijk kwetsbare jongeren stellen ten toon

De verloren generatie is een aanwinst

Ingelopen vrijdag werd in het **Kultureel Centrum Romaanse Poort** de door vzw **Arktos georganiseerde tentoonstelling 'Generation 1'** geopend. Nog tot donderdag 21 december kunt u er gaan kijken naar kunstwerken van 'maatschappelijk kwetsbare jongeren' en van kunstenaars die al eerder in contact kwamen met die jongeren. Arktos is een vzw die projecten organiseert voor jongeren die om één of andere reden altijd in de hoek belanden waar de klappen vallen. Het beeld dat de tentoonstelling schept, is er echter geen van een 'doom generation' maar van een stel zelfbewuste jongeren. De jongelui in kwestie namen ook deel aan het fotografieproject van **Kultuurraad**.

Vzw Arktos houdt zich al meerdere jaren bezig met het ondersteunen van voornamelijk 'maatschappelijk kwetsbare' jongeren. Daarmee worden ondermeer die jongeren bedoeld die niet kunnen aarden in een geregeld schoolregime of om een andere reden in een instelling belanden of uit een kansarm gezin komen. Die doelgroepen dreigen automatisch af te schuiven naar de zelfkant van de maatschappij omdat een normaal schoolleven er voor hen niet inzit. Arktos tracht hen op te vangen in projecten met een heel lage drempel aangezien ze dicht bij de leefwereld van de jongeren staan. Meerdere graffiti- en videoprojekten werden al tot een goed einde gebracht, en nu is er dus een tentoonstelling.

De vzw werkt voor zijn projekten altijd in nauw overleg met de medewerkende instanties (zoals het Centrum voor Bijzondere Jeugdzorg) en de jongeren zelf. Centraal staat het principe van deeltijdse vorming. Arktos richtte daartoe in Leuven een eigen centrum op, zeg maar een schoolje: 'Het Treffen'. Getracht wordt om op een niet-schoolese manier in de werkgroep toch een leerproces op gang te brengen, dat persoonlijke en maatschappelijke vorming mogelijk maakt. De jongeren moeten dus wel degelijk de handen uit de mouwen steken, maar dan wel voor projekten die op hun maat gesneden zijn en waarvoor ze zich bijgevolg voor honderd procent willen

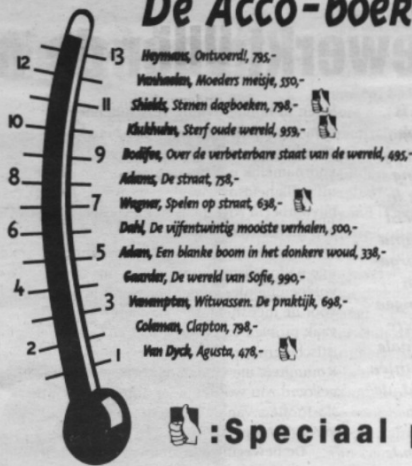
inzetten. Die vorm van leren-zonder-dat-jehet-beseft, spreekt blijkbaar aan bij de doelgroep want Arktos geniet bij de jongeren een zekere bekendheid en mag terugblikken op al enkele geslaagde ondernemingen. Vorig jaar bouwden enkele jongeren samen met mensen van Arktos op de Zoete Waters in Heverlee een oude sloep om tot een kleurrijke motorboot. Het resultaat van die eigenzinnige restauratie is één van de paradepaardjes van de tentoonstelling 'Generation 1'.

De expositie biedt een overzicht van de resultaten van vorige projekten, maar bevat ook veel origineel werk dat speciaal voor de tentoonstelling werd gemaakt. Een thema is er niet, maar het concept komt des te sterker uit de verf. De bedoeling is aan te tonen dat de jongeren die door de goegemeente vaak versleten worden voor nietsnutten of uitschot of in het beste geval voor sukkelars zonder toekomst, wel degelijk iets te vertellen hebben. De jongeren komen uit de ekspo naar voor als een stel zelfbewuste en assertieve jonge honden die best weten wat ze willen. Ze bewijzen daarenboven te beschikken over een eigentijdse kijk op kunst. Hun aandacht gaat niet uit naar een klansiekte of academische kunstcreatie maar integendeel naar een vrije en eksperimenterende omgang met nieuwe materialen.

Junk

'Generation 1' biedt een kaleidoskoop van verschillende uitingen die allen wortels hebben in de huidige jongerenkultuur met een gezonde neiging naar het subversieve. De tentoonstelling bestaat grotendeels uit schilderwerk en graffiti (met heel wat verwijzingen naar de cannabis-subcultuur). De meest opmerkelijke onderdelen van de tentoonstelling zijn echter de diverse installaties. Naast de al genoemde motorboot en enkele aan elkaar gelaste kunstobjecten valt vooral de studio op die volledig is opgetrokken uit recyclagemateriaal. Junk art is trouwens nooit ver weg op de tentoonstelling. Geen moment geeft de ekspo evenwel de indruk van een prestigieuze of pretentieuze kunsttentoonstelling. Met haar speels en karakter doorbreekt ze integendeel al het intellektualistische gebazel waar het kunstdiscours stijf van staat. 'Generation 1' is een staaltje van amateurisme in de beste betekenis van het woord.

De Acco-boekenmeter

!Speciaal prijsje !

Nochtans verleenden ook een vijftal professionele kunstenaars hun medewerking aan het project. Zij werden niet zomaar lukraak gekozen, maar betoonden al eerder interesse voor de specifieke groep van jongeren. Hen werd gevraagd hun visie te geven op de zogenaamd verloren Generatie X.

De tentoonstelling 'Generation 1' is nog te bezichtigen tot donderdag 21 december in het Kultureel Centrum Romaanse Poort (Brusselsestraat).

Fotokunsten

De tentoonstelling heeft daarnaast ook een politieke dimensie. Door de positieve en creatieve kant te tonen van de kwetsbare groep, wil men de beleidsvoerders aansporen meer aandacht aan hen te schenken. Arktos steunt de initiatieven van de verschillende bevoegde ministers (Onderwijs, Tewelkstelling, Arbeid, Cultuur, Welzijn en Binnenlandse Aangelegenheden), maar vraagt hen een meer samenhangend beleid te voeren. Daarom worden op de tentoonstelling briefkaarten uitgedeeld. Wie de zaak van de maatschappelijk kwetsbare jongeren nauw aan het hart ligt, kan de briefkaart invullen. De verzamelde briefkaarten zullen dan op de bevoegde kabinetten worden afgegeven.

Arktos is ook actief aanwezig op de komende 100-frankdag van Kultuurraad. Enkele jongeren trokken gewapend met een fotoestel de stad in en legden hun kijk op de dingen vast. Het resultaat zal te zien zijn op de fototentoonstelling die woensdag 20 december wordt geopend in het Stuc. (Zie ook andere artikels hierover). Bij wijze van avant-première krijgt u op deze bladzijde al een voorsmaakje van hun fotokunsten.

Bart Eeckhout

berichten

Ithaka zoekt

Ithaka, het jaarlijkse project van Kultuurraad rond beeldende kunst, is uit de startblokken geschoten. Naar stilaan jaarlijksse gewoonte wordt het project opgevat als een kunstparcours voor één dag, met name op 29 februari. Deelnemers komen uit de diverse kunstscholen van het land. Maar ook jij kan deelnemen aan Ithaka. Als je een idee hebt voor één of ander min of meer beeldend kunstproject van jezelf of van je vrienden, kom dan op dinsdag 19 december om zes uur naar de Ithaka-vergadering op de eerste verdieping van het Stuc. Ook achter de schermen van Ithaka is er nog massa's werk te verrichten. Daarvoor zoekt Ithaka eveneens de nodige helpende handen. Meer info in het Stuc bij Piet Maris (tel.: 016/23.67.73)

Leuven Kort

Leuven beschikt over een uitgebreid bioskopcomplex en over een groot aanbod aan films, maar wat kortfilms betrof, moest je vroeger steeds naar andere steden uitwijken. Op dinsdag 19 december vindt in Leuven voor de eerste maal een kortfilmavond plaats: 'Leuven Kort'.

De klemtoon ligt op het eindwerk van jonge Leuvense filmmakers. Maar op de affiche staan eveneens twee inmiddels gevestigde waarden: Frank van Passel, bekend van het fel bejubelde 'Manneken Pis', en Jaco Van Dormael, regisseur van 'Toto Le Héros', een film waarmee hij ook internationaal in de prijzen viel. Het eindwerk waarmee ze ooit afstudeerden aan de filmschool, wordt op Leuven Kort getoond. De lokatie voor de kortfilmavond is wel heel uniek. De voorstelling vindt plaats in zaal Beat Productions. Voorheen was deze televisiestudio de grootste bioscoop van Leuven. 'Cinema Eden', dat 17 jaar geleden haar laatste film vertoonde, is nog helemaal intact en opent voor deze gelegenheid nog eens haar deuren. Voorstellingen op 19 december om 20.00 u. en om 22.30 u. Toegang kost 150 frank.

Ex-Joegoslavië

Twee weken geleden werd in Veto naar aanleiding van een interview met studenten die vrijwilligerswerk hadden gedaan in Ex-Joegoslavië een oproep gelanceerd om oude muziekinstrumenten in te zamelen voor het vluchtelingenkamp in het Kroatische Objean. Heb je nog oude blokfluiten, of misschien wel een gitaar of een versterker te veel, breng ze dan naar Koen Geurts (Mechelsestraat 193, tel. 016/20.79.53).

Er wordt gewerkt voor de mensheid

Amnesty International (AI) is een van de vele mensenrechtbewegingen. Zij beroept zich vooral op de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens', die in 1948 door de Verenigde Naties werd aangenomen en sindsdien door bijna alle landen wordt aanvaard. De organisatie is er van overtuigd dat een efficiënte aanpak van de schendingen van de mensenrechten onder andere tot stand komt via een internationale aanpak. Belangrijke aandachtspunten zijn verder nog de onpartijdigheid, de akties exclusief ten voordele van schendingen in het buitenland en nauwgezette, juridisch ondersteunde informatievergaring. Die keuzes hebben met een heel duidelijke strategie en met principes te maken. Daarmee neemt AI ook een welbepaalde plaats in in de discussie over de universaliteit van de rechten van de mens, waarover Unesco en Historia maandagavond in MSI een debat organiseren.

In 1960 vernam de Engelse advocaat Peter Benenson dat twee Portugese studenten — diktator Salazar was nog aan de macht — zeven jaar gevangenisstraf uitzaten omdat ze een toast uitbrachten op de vrijheid. Daarop publiceerde hij in de Londense krant The Observer het artikel 'The Forgotten Prisoners'. Het artikel kreeg internationale weerklank en mondde uit in een permanente mensenrechtbeweging, Amnesty International. In haar akties beperkt AI zich tot een welbepaald deel van de schendingen van mensenrechten in de wereld. Je kan beter een beperkt aantal taken goed doen, dan veel taken slecht.

Meer bepaald wordt geijverd voor de vrijlating van mannen en vrouwen die vastgehouden worden, waar ook ter wereld, wegens hun overtuiging, huidskleur, geslacht, etnische of sociale afkomst, religieuze of filosofische overtuiging en taal. Er is één voorwaarde: ze mogen geen geweld gebruikt hebben of aanzet gegeven hebben tot geweld.

Deze mensen, die ten onrechte opgesloten zitten, worden gewetensgevangenen genoemd. Amnesty pleit voor eerlijke processen, binnen een redelijke termijn, en voert aktie voor politieke gevangenen die zonder aanklacht of proces gevangen zitten. Verder klaagt de organisatie eveneens de doodstraf en folterpraktijken aan, alsook andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of straf. Amnesty verzet zich ook tegen misbruiken van oppositiegroepen: zijzelneming, marteling, het ombrengen van gevangenen en willekeurige doodslag.

Op dit moment telt AI 1,2 miljoen

leden in honderdvijftig verschillende landen. Haar akties hebben altijd betrekking op schendingen in andere landen. Dit is voornamelijk om twee redenen. Ten eerste uit veiligheidsoverwegingen: in vele landen, bijvoorbeeld Nigeria, is het levensgevaarlijk een mensenrechtenaktivist te zijn. Tevens wil men partijdigheid vermijden. Engageerde nationalist kunnen hier dus hun voldoening niet vinden: er wordt gewerkt voor de mensheid. In Vlaanderen zijn er vaak problemen geweest met eng-nationalistische groeperingen als het Taal Aktie Komitee, die vinden dat beter eerst aktie gevoerd zou worden voor amnestie voor de slachtoffers van de repressie na de Tweede Wereldoorlog.

De beweging kan steunen op een internationaal sekretariaat in Londen. Een team van een tweehonderdvijftig specialisten verzamelt, bestudeert en verspreidt informatie en aktiemateriaal. Het uitbrengen van rapporten is één van de belangrijkste wapens van AI. De negatieve publiciteit die een land daarmee krijgt, is iets waar autoriteiten gevoelig voor zijn. Ook België werd al herhaaldelijk op de vingers getikt in verband met het opsluiten van minderjarigen in gevangenis, hetgeen recent nog in de aktualiteit stond.

Mensheid

De informatie die verzameld wordt in Londen, leidt niet alleen tot rapporten en aanklachten, maar ook tot aktie. Tienduizenden vrijwilligers 'adopter' konkrete slachtoffers en voeren aktie voor hen: lezingen op scholen, wakes voor ambassades, petitie, schrijffakties, kontakteren van de pers. ... Amnesty is in geval van dringende nood (stel: een plotse verdwijning, een geplande terechtstelling) in staat op een paar uur een goede tienduizend, of meer, berichten (brieven, faxen, e-mails, ...) komend van overal, op een ministerie af te sturen. De organisatie kan in honderden kranten oproepen laten plaatsen dankzij sympathiserende journalisten, ze is eveneens in staat politici en regeringen van rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken landen lastig te vallen.

Het is geweten dat de berichten van Amnesty praktisch nooit te weerleggen zijn. De enkele, onvermijdelijke fouten wegen absoluut niet op tegen de reputatie die de organisatie beetje bij beetje heeft opgebouwd. Een regering die door AI wordt aangepakt, moet enkel rekenen op onverschilligheid en inertie bij de internationale gemeenschap, op eventuele economische belangen die in het gedrag komen of ze moet hopen dat elders in de wereld ergere dingen gebeuren die de aandacht van de publieke opinie opeisen.

Regeringen van heel diverse strekkingen maken zich schuldig aan schendingen.

Amnesty klaagt die regeringen aan, maar spreekt zich alleen uit over de feiten, nooit over de politieke ideologie van een bepaald regime. Zij gaat ervan uit dat elk volk het recht heeft in vrijheid zijn maatschappelijke structuren te kiezen, als de mensenrechten maar worden gerespekteerd. Om echt onpartijdig te zijn, moet Amnesty zich financieel volledig onafhankelijk kunnen opstellen. De organisatie neemt geen subsidies aan van regeringen, en wordt dus enkel gedragen door de bijdragen van haar leden en sympathisanten.

Onpartijdigheid

Het feit dat Amnesty geen politieke uitspraken doet en zich obsessieel concentreert op het aspect van mensenrechten versterkt ook de kracht van haar statement. Steeds weer werpt ze in het kulturele onderdeel van elk debat de vraag op naar het respect voor enkele fundamentele rechten van elk mens, los van alle andere zaken.

Het principe van alleen te werken voor het buitenland stemt volledig overeen met een internationale aanpak van de mensenrechtenschendingen. Het kiezen voor een internationale aanpak is niet alleen geïnspireerd door strategische motieven, het is ook een kultureel statement: mensenrechten zijn universeel. Terzelfdertijd gaat dit gepaard met een relativistische houding op kultureel en politiek vlak: nooit wordt een ideologisch standpunt ingenomen. Elk land wordt het recht toegekend vrij zijn maatschappelijke structuren te bepalen, als het maar in orde is met de mensenrechten. Dit politiek en kultureel relativisme past ook binnen de strategie dat als je internationaal wilt opereren, je best onpartijdig kunt zijn

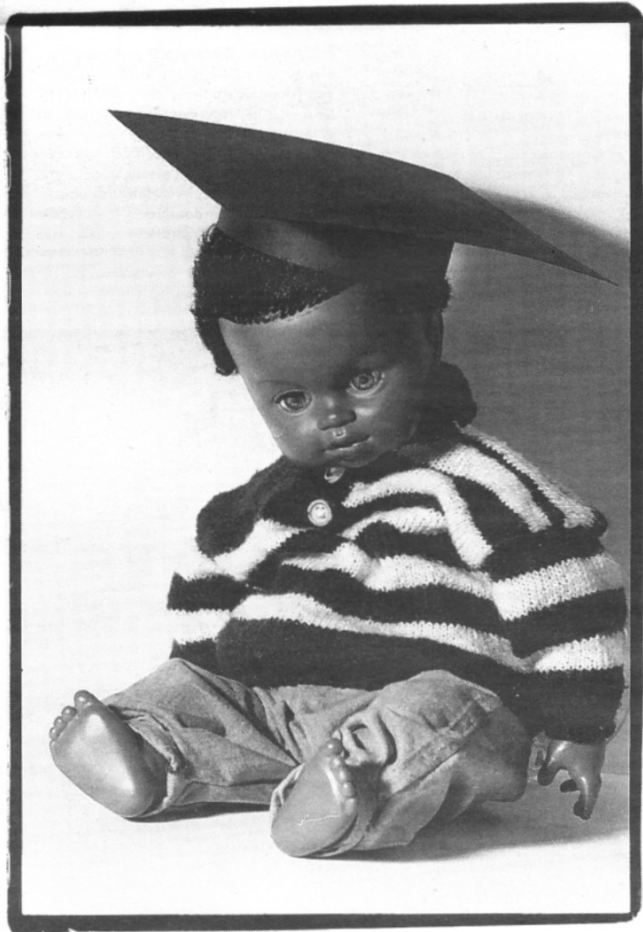
op die vlakken. Louter pragmatisch bekeken, moet gekonstateerd worden dat Amnesty erin geslaagd is van haar naam over bijna de hele wereld een synoniem te maken voor mensenrechten en betrouwbaarheid. Dit succes heeft heel zeker veel te maken met het feit dat het in onze hedendaagse maatschappij heel belangrijk is politiek kleurloos te zijn om betrouwbaar bevonden te worden.

Enkel aktie voeren voor het buitenland heeft het evidente nadeel dat je via Amnesty bijvoorbeeld effectief niets kan doen tegen schendingen die je ziet gebeuren in je eigen land. Ook al woon je in België en gaat het argument hier niet op dat het voor je eigen veiligheid beter is enkel voor het buitenland te werken. Het feit dat het gaat om een organisatie die internationaal uitgebouwd wil zijn volgens dezelfde vaste principes (ook al zijn er nationale sekretariaten en zullen die wel een specifieke aanpak hebben) brengt automatisch zo'n nadelen met zich mee. Situaties waarbij de internationale aanpak van de beweging echter zijn volle gewicht krijgt, vind je in landen waar van een rechtstaat absoluut geen sprake is en waar het bestaan van Amnesty heel belangrijk kan zijn.

Zich exclusief richten op het buitenland kan ook een aantal nadelen met zich meebrengen voor de Amnesty-medewerker zelf. Een politiek bewustzijn wat betreft je eigen land wordt op die manier niet rechtstreeks gestimuleerd en je raakt er ook vaak ontmoedigd door: er gebeurt altijd wel ergens iets vreselijks. Soms heeft medewerker met Amnesty dus echt iets van een Amerikaanse weekendfilm: er komt maar geen eind aan de miserie.

Carl Houreau

In Leuven bestaat er een kampusgroep (zie Veto 12). Je vindt hen op het kontakadres van Bert Gabriëls, Brusselsestraat 165 bus D316, 3000 Leuven, tel. 016/32.99.12. Of je kan voor alle informatie het nationaal sekretariaat in Antwerpen bellen: 03/271.16.16.

(foto Peter Dhondt)

Debat universaliteit van mensenrechten

Maandag 18 december om 20 u vindt in zaal MSI 03.18 een debat plaats, dat georganiseerd is door Unesco in samenwerking met Historia, rond het thema van de universaliteit van mensenrechten.

Het thema van spanning tussen het specifieke van elke kultuur en de universele waarden die in het sjarter van de Verenigde Naties (VN) en de Unesco vijftig jaar geleden werd opgenomen, is brandend aktueel. Het discours voor respect van de mensenrechten roept kultuurgebonden weerstanden op. De discussies over de grote VN-konferentie over vrouwenemansipatie in China, of de waarschuwing van politikoolog Huntington die in de Joegoslavische burgeroorlog de vooralspiegel van de nakende konfrontatie van drie grote kultuurstreken ziet zijn daar voorbeelden van. De basisakte van Unesco stelt: "Oorlog ontstaat in de geest van de mens: daar dient ook de verdediging van de vrede opgebouwd. Racisme en armoede, religieuze onverdraagzaamheid en geweldkultuur dienen bestreden te worden met de ratio: sociale en positieve wetenschappen, wijsbegeerte en vredeskultuur zijn de middelen hiertoe." De panelleden zijn ondermeer mevrouw Sybesma-Knol, specialiste in VN-recht, professor Frans De Wachter die al jarenlang rond deze problemen vanuit filosofische invalshoek publiceert, Godfred Donkor die in Gent doktoerde over de toepassing van universele waarden in Afrika en Eva Brems die doktoert over de spanning tussen universaliteit en kulturele kontekst en de juridische weerslag hiervan. Deze mensen worden eerst door BRTN-journalist Peter Verlinden geïnterviewd om vervolgens met elkaar in debat te gaan.

(ch)

Just do it

De Brits-Nederlandse oliemaatschappij Shell wordt de laatste tijd voortdurend van alle kanten belaagd. Juist nu de kommotie rond het dumpen van het olieboorplatform 'Brent Spar' wat geluid is, duikt de affaire Ken Saro Wiwa weer op. Maar van Shell de boeman maken heeft natuurlijk ook niet veel zin. Het is nogal naïef te denken dat zij de enige multinational zijn die met mensenrechten sollen.

Rudy De Meyer van het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingsamenwerking (NCOS) verduidelijkt: "Eerst en vooral moet erop gewezen worden dat multinationale ondernemingen (MNO's) hun werknemers niet per se slechter behandelen dan nationale bedrijven. Toch is de verleiding om de wet te ontduiken daar waarschijnlijk groter, omdat zij door hun structuur moeilijker controleerbaar en grijpbaar zijn. Zo is het uitbesteden van opdrachten een populaire techniek, want dit zorgt ervoor dat de MNO's niet direct strafbaar zijn wanneer één van hun onderaannemingen een loopje neemt met de arbeidswetgeving. Konkreet uit zich dit in het uitbetalen van lonen die onder het wettelijk vastgestelde minimumloon liggen en meer algemeen in de vaak erbarmelijke werkomstandigheden. In sommige gevallen gaat men zelfs nog verder. In 1994 werden 528 vakbondsmensen vermoord omdat ze iets te veel hun best deden."

Deze wantoestanden worden echter niet zomaar getolereerd. Vanuit de westerse maatschappij en overheid worden wel degelijk acties ondernomen tegen deze praktijken. Tenminste, men probeert iets te ondernemen, want in praktijk is dat niet zo eenvoudig. Door de al eerder vermelde uitbestedingspolitiek van de MNO's blijkt het niet zo gemakkelijk te zijn hen

op het matje te roepen, ze zijn immers geen rechtstreeks betrokken partij. De Meyer: "Het hangt dus helemaal af van de morele kode die zo'n bedrijf erop nahoudt. Als zij ervoor kiezen deze problematiek te negeren is het niet gemakkelijk hen te dwingen hun verantwoordelijkheid op te nemen. De overheid neemt vaak ook een eerder afwachtende houding aan en reageert pas met effectieve maatregelen wanneer de situatie al te gortig wordt."

Melkpoeder

Maar er is ook positief nieuws. Veel bedrijven willen duidelijk maken dat zij die praktijken niet goedkeuren en onderschrijven daarom een sociale gedragskode. Dit is natuurlijk al een serieuze stap vooruit maar

het betekent niet dat alle mistoestanden daarmee de wereld uit zijn. Deze sociale kode is immers niet bindend en heeft politiek gezien geen kracht van wet. Ook zijn er nog problemen in verband met het controleren of zo'n bedrijf de kode al dan niet naleeft. Uiteindelijk komt het erop neer dat een bedrijf met grote trom kan aankondigen dat het voortaan volgens de regels zal werken, terwijl het toch rustig zijn gangetje kan blijven gaan.

Een van de meest pijnlijke voorbeelden van winstbejag ten koste van mensenlevens vormt Nestlé. Zij worden geboycot omdat ze gratis melkpoeder leveren aan ziekenhuizen en zwangere vrouwen in de derde wereld. Op zich lijkt dat een goede zaak, maar als men rekening houdt met de situatie in die landen blijken ze meer kwaad dan

goed te doen. Eens baby's flessenmelk gewoon zijn, willen ze immers geen moedermelk meer, ze hebben er zelfs niet genoeg zuigkracht voor. In het ziekenhuis zorgt dit nog niet voor moeilijkheden, het melkpoeder is gratis en de nodige hygiënische voorzieningen zijn aanwezig. Daarna echter treden pas problemen op. Melkpoeder is duur, en neemt tot vijftig procent van het familie-inkomen in beslag. Er is ook geen zuiver water aanwezig om de melk mee aan te maken. Daarenboven zijn de meeste mensen ongetuigd en kunnen ze dus ook de instructies niet lezen. Daarbij komt nog dat flessenmelk baby's zwakker maakt en dat ze dan ook gevoeliger worden voor allerlei ziektes en infecties.

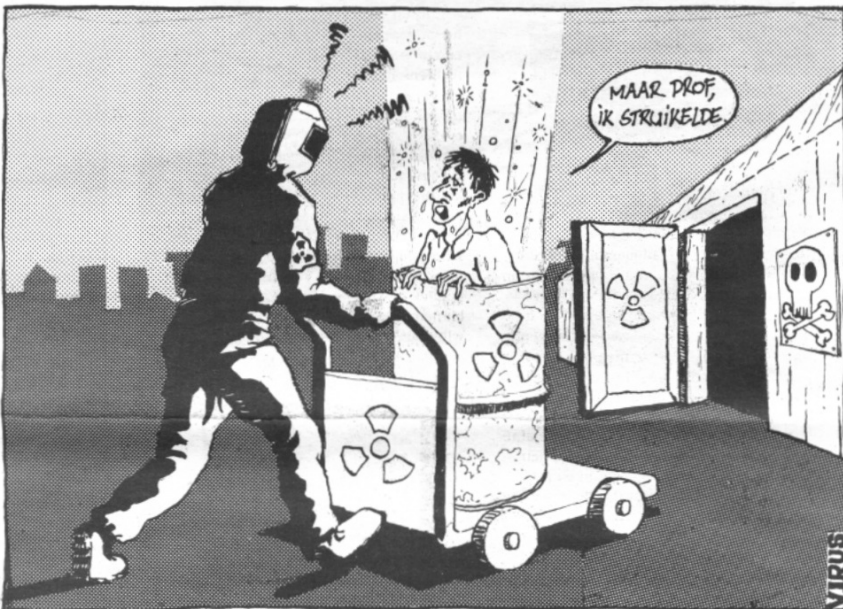
Marsinah

En Nestlé gaat zelfs verder. Ze kopen gezondheidswerkers en apothekers om en verspreiden valse informatie. Alhoewel ze op de hoogte zijn van de kode van de World Health Organisation, die verbiedt reclame te maken voor producten die moedermelk vervangen, lappen ze dit verbod voortdurend aan hun laars. Dit leidt tot de trieste balans van jaarlijks 1,5 miljoen doden door baby's.

65.000 Amerikanen zijn hun job kwijt. En dit komt doordat Nike besloot dat het voordeliger was hun productie te verplaatsen naar de lagelooftanden. Daar hadden ze gelijk in: hun winst nam toe met 900 procent. De arbeiders in Indonesië hebben echter niet zoveel geluk. Zij verdienen zelfs minder dan het vastgestelde minimumloon van zo'n 55 frank per dag. Vaak moeten ze zestig uur per week werken in erbarmelijke omstandigheden. Protesteren wordt ook niet op prijs gesteld: Marsinah, een arbeider in de werkplaatsen van Nike, werd, nadat ze het aandurfde een staking te organiseren, ontvoerd, verkracht en vermoord. Uiteindelijk zou het Nike zelfs niet zoveel kosten om het loon van hun werknemers op te trekken naar zo'n honderd frank, een paar Nikes zou nog steeds minder dan dertig frank kosten... En Nike zelf? Zij vinden nog steeds dat ze niets misdoen.

Sabine Lefever

KUL WIL OPSLAGPLAATS LICHT RADIOAKTIEF AFVAL

Dubieuze rol van Shell in Nigeria

Ken Saro Wiwa: slachtoffer van winstbejag

Sinds 1948 hebben we een Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Dat deze tekst niet bindend is, is al meermaals op pijnlijke wijze duidelijk geworden. Op 10 november van dit jaar werd Ken Saro Wiwa, samen met acht anderen geëxecuteerd. En alweer konden we niets anders doen dan machteloos toekijken en ons ongenoegen laten blijken.

Vorig jaar reeds verscheen in Veto een katern over de betrokkenheid van Shell in de Nigeriaanse wespennest. Nu kwam deze situatie weer in de belangstelling, maar dan op een zo mogelijk nog tragischer manier, namelijk met de dood van Ken Saro Wiwa, schrijver, woordvoerder van 'Movement of the Survival of Ogoni People' (Mosop) en actievoerder tegen de aanwezigheid van Shell in Nigeria. Een korte samenvatting.

In de jaren vijftig vond Shell olie in de Niger-delta in Zuid-Nigeria. Sindsdien exploiteert ze deze olievelden, met alle gevol-

gen vandien. De bevolking van de delta, voornamelijk Ogoni's, hebben nog niet mee kunnen delen in de rijkdom die Shell op deze manier vergaard heeft. Integendeel zelfs, de vis- en landbouwgronden waar zij afhankelijk van zijn voor hun dagelijks levensonderhoud, worden bedreigd door olievervuiling. Een bekend voorbeeld hiervan is Ebuwa, waar in 1970 een pijlpijn lekten en de omgeving vervuilde. Shell vond er niets beter op dan de olie in brand te steken, zogenaamd als opruimgaatregel. Gevolg is dat de oppervlakte daar nu bestaat uit een vijf meter dikke, giftige stoffen afgevlende, olielaag.

Vijftig jaar later is Shell nog steeds aanwezig in Nigeria, maar ondertussen besloot de Ogoni-bevolking niet langer lijdzaam toe te kijken. Ze organiseerden zich, met Ken Saro Wiwa als één van de boegbeelden, en bestookten de oliemultinational via internationale organisaties en de pers. Enkele maanden geleden echter werd Saro Wiwa, samen met acht andere personen, gearresteerd en beschuldigd van moord op vier Ogoni-activisten. Dat die

beschuldiging geen steek hield was voor de buitenwereld zo klaar als een klontje, en Amnesty International bestempelde Ken Saro Wiwa dan ook als gewetensgevangene en voerde actie tegen zijn vasthouding. Toch kwam er een proces, en ondanks duidelijk valse getuigenissen werden Saro Wiwa en zijn medegevangenen ter dood veroordeeld. Ze werden geëxecuteerd op 10 november 1995.

Diktator

De vraag stelt zich natuurlijk of Shell wel degelijk betrokken was bij deze zaak en of zij de internationale kritiek dan ook wel 'verdient'. Natuurlijk heeft Shell geen directe medezeggenschap in de beslissing om Saro Wiwa gevangen te nemen. Enkel het militaire regime, en meer bepaald generaal Abacha, kunnen besluiten iemand te arresteren. Toch speelt Shell een dubieuze rol in deze affaire. Zo zijn ze al jarenlang goede vriendjes met de gezagdragers, een samenwerking die hen beiden voordeel oplevert. De inkomsten van de exploitatie van olie zijn immers niet mis, en Shell neemt zowat de helft van de dagelijkse olieproductie af. Het is dus heel belangrijk voor het Nigeriaans regime om Shell tot vriend te houden, en een paar lastige actievoerders kunnen ze dan ook missen als kiespijn. En dat neemt de Nigeriaanse regering heel letterlijk. Shell schreef de overheid een brief met de mededeling dat

ze beter het Ogoni-probleem konden oplossen als ze wou dat Shell haar activiteiten in Nigeria bleef verderzetten. Meer had de regering niet nodig. Ze stuurde het leger op de Ogoni's af, en die paktten het 'probleem' op een gewelddadige manier aan. Verder geeft Shell openlijk toe een paar keer dokter Owens Wiwa, broer van Ken, ontmoet te hebben. Waarover deze ontmoetingen gingen wil Shell niet vrijgeven, maar volgens Owens Wiwa bood Shell aan te bemiddelen ten voordele van Ken Saro Wiwa, indien de Ogoni's hun campagne tegen Shell zouden staken. De officiële versie luidt nog steeds dat Shell het niet opportuun vindt tussenbeide te komen in de politieke zaken van een land.

Sabine Lefever

**Marxisme, kapitalisme en socialisme
4 x Marx met prof. Rudolf Boehm**

"De mislukking van het socialisme. Ontoereikendheid van de marxistische zowel als de liberale verklaring. De mislukking van het kapitalisme."

**din. 19 dec. 1995, 20 u. stipt
Masereelclub Leuven
Ierse Predikerherenstraat 25**

Org. Masereelclub vzw en IMAVO vzw
Deelneme in de kosten: 100 frank per avond (studenten: 60 frank); 160 frank voor de cyclus

Als u deze niet gelooft, vertellen we u een ander

Politiek is voorbehouden aan regeringen en politici. Een wereld waarin bedrijven hun economische invloed gebruiken om regeringen te steunen of te laten vallen, zou een angstige en duistere wereld zijn. "Bedrijven zijn namelijk vaak enkel uit op geld verdienen, dat is het sturende principe van het ganse kapitalisme. Geld verdienen heeft op zich niets met moraliteit te maken, dus het risico bestaat dat die twee principes, geldbejag en moraal, snel zouden gaan botsen. Het kapitalisme zijn we wel verplicht te aanvaarden, aangezien het blijkbaar het enige

ekonomische systeem is dat werkt, maar verder moeten de kapitalistische instituties bij uitstek, de bedrijven, zich ver houden van alle politiek."

Misschien denkt u dat deze zinnen uit het betoog komen van één of andere sociaal-demokraat. Dat is niet zo: de eerste paragraaf is de slotparagraaf van de tekst die Shell-Nederland in de Nederlandse pers verspreide om haar standpunt te verdedigen inzake de terechtstelling van Saro Wiwa en de betrokkenheid van Shell. Dat standpunt houdt in dat een bedrijf zich niet mag mengen in de politieke aangelegenheden van een land. De tweede paragraaf is een uitvindsel van eigen makelij om aan te tonen

dat de tekst van Shell niet echt kan overeenkomen met de ware filosofie van het bedrijf. Nochtans is het de logische konsequentie van de eerste paragraaf.

Iedereen weet ondertussen wel (of zou kunnen weten) dat multinationals heel vaak een zeer grote politieke rol spelen, zeker in de derde wereld, en dat die angstige en duistere wereld waarvan ze spreken dus gewoon een realiteit is. Wat de mensen van Shell ongetwijfeld ook weten. Er wordt trouwens nog wat meer vals gespeeld in de formulering: niemand vraagt Shell de Nigeriaanse regering te doen vallen. Er werd enkel gevraagd hun invloed aan te wenden om mensenrechten te doen respecteren. Trouwens kan je nog merken dat Shell bij het zichzelf kwijschelden van alle schuld, datzelfde dan en passant, ook maar doet voor iedereen die geen politicus of regeringslid is: alle niet-politici zijn vrij van schuld aan politieke misdaden, want politiek is voor anderen voorbehouden.

Amnesty

We informeerden naar de opinie van

inzake mensenrechten na te komen". En op de opmerking van Shell dat ze zich niet kan mengen in de politieke zaken van een land, antwoordde Amnesty: "Mensenrechten zijn leiders verantwoordelijkheid. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens richt zich niet alleen tot regeringen: het roept elk individu en elk maatschappelijk orgaan op zich in te zetten voor het respecteren van die rechten van de mens. (...) Een regering vragen haar internationale juridische verplichtingen inzake rechten van de mens na te komen, is geen 'inmenging'."

Antwoord

Deze antwoorden van Amnesty International stuurde Veto naar de verantwoordelijke van de persdienst van Shell-Belgium, die ons geen antwoord terugstuurde. Is dit de strategie van Shell Belgium: een low profile aanhouden zolang de publieke opinie niet al te wakker is geschooten? In Nederland daarentegen, waar zich één van de hoofdzetels van Shell bevindt, volgde op de terechtstelling van Saro Wiwa en zijn negen medestanders hevig protest in het ganse land met veel media-aandacht, waarna Shell-Nederland besloot om een tegeninformatiekampagne te lanceren, waarschijnlijk de catastrofale media-aanpak van de Brent-Sparzaak indachtig.

Carl Hourcru

(foto Dirk Bernard)

Nigeria voor beginners

De regionale grootmacht Nigeria heeft ruim negentig miljoen inwoners en herbergt zo'n tweehonderd etnische groepen die onderling sterk verdeeld zijn. De grote reserves aan olie en gas, de goede grond en het klimaat boden alle mogelijkheden voor Nigeria om uit te groeien tot een sterke natie, maar door onbekwaam leiderschap behoort het land nu tot de armste ter wereld. De afgelopen twaalf jaar is Nigeria's bruto nationaal produkt met tachtig procent gedaald. Andere grote problemen in het land zijn een veralgemeend sociaal en moreel verval. In Lagos, de vroegere hoofdstad, had dat verval zo'n vormen aangenomen dat in 1991 gewoon maar werd beslist om een nieuwe hoofdstad te bouwen, Abuja genaamd. Ook etnische spanningen brachten het land uit evenwicht. Eind jaren zestig woedde bijvoorbeeld de Biafra-oorlog, ook met oliebelangen op de achtergrond, die aan zo'n twee miljoen mensen het leven kostte.

Begin november 1993, kwam het huidige staatshoofd, generaal Abacha, door een staatsgreep aan de macht. Generaal Abacha heeft inmiddels elke politieke activiteit in het land verboden en maakte bekend dat alle democratische instellingen in Nigeria worden ontbonden. Door een hard militair regime wil hij orde scheppen in de chaos. Het is te betwijfelen of dat lukt. De kans lijkt niet gering dat Nigeria afstevent op een burgeroorlog.

Recent kwam de Ogoni-bevolkingsgroep, die in het zuidwesten van Nigeria op zeer olieerijke grond leeft, in de actualiteit toen hun voorman, Ken Saro Wiwa, samen met acht andere Ogoni-leiders werd terechtgesteld op beschuldiging van moord op andere Ogoni-aktivisten. Het proces werd door alle buitenlandse waarnemers als opgezet spel bestempeld. De oliemaatschappij Shell is de grootste van het land en de protestakties van de Ogoni's gaan ook vooral tegen Shell. Het was trouwens tijdens een manifestatie tegen Shell dat Saro Wiwa en zijn medestanders zijn opgepakt. Shell wordt ervan beschuldigd zijn grote invloed op de Nigeriaanse regering niet te hebben benut en druk uit te oefenen. Ook verklaarde recent een familielid van Ken Saro Wiwa dat Shell in geheime onderhandelingen had beloofd druk uit te oefenen op de regering op voorwaarde dat de Ogoni's de akties tegen Shell stopzetten.

De Ogoni-bevolking komt voornamelijk op tegen twee zaken: de milieuvontreiniging door de oliemaatschappijen (waarbij Shell het sterkst aanwezig is) en het feit dat de opbrengsten enkel ten goede komen aan de centrale, militaire regering en aan de buitenlandse multinationals zelf.

(ch)

Amnesty International in verband met de houding van Shell. Amnesty antwoordde: "Shell is niet de enige grote internationale maatschappij in Nigeria, maar het is wel duidelijk een invloedrijk akteur op de Nigeriaanse scène. Ook kwamen sommige mensenrechtenschendingen voort uit een militair ingrijpen tegen mensen die ondermeer protesteerden tegen milieuschade toegebracht door oliemaatschappijen, in het bijzonder Shell. Om die redenen denken we dat Shell een bijzondere verantwoordelijkheid heeft om zijn invloed in de Nigeriaanse regering te gebruiken om de regering te vragen zijn internationale verplichtingen

Dossier
mensenrechten

E-CO COPY
Tiensestraat 118 - Leuven
016/23.70.30
Open van 9 tot 22 u.

"Multicult"
organisatie voor internationale dans en interculturele samenwerking
programmeert in 1996

- Afrikaanse dans:** 10, 17, 24 en 31 jan., 7, 14 en 28 feb. en 6,13, 20 en 27 mrt. 18.30 - 20.30 uur, i.s.m. Wisper vzw
Plaats: Stedelijk zwembad, Hogeschoolplein, 3000 Leuven
- Salsa:** 9, 16, 23 en 30 jan., 6, 13 en 27 feb. en 5, 12, 19 en 26 maart, 20-22 uur
Plaats: LIKW vzw (Leuvense Infrastructuur voor Kunstzinnige Vorming), Diestsesteenweg 104, 3010 Kessel-Lo

Voor info en inschrijving: Multicult, Geldenaaksevest 112, ☎ 016/20.00.75

Groot tegensprekelijk debat over leven en dood

"Nederland is Sodom of Gomorra niet"

Iorige week woensdag vond hier in Leuven het derde debat plaats in de reeks 'Tegensprekelijke debatten'. Die reeks wordt georganiseerd door de kranten *De Morgen* en de *Financieel Economische Tijd* rond een aktueel thema. De vraag voor de vijf panelleden was dit keer 'Mag wat kan?', en er werd gedebatteerd over problemen als eutanase en in vitro fertilisatie (IVF). Theoretici zaten tegenover praktici, gelovigen tegenover vrijdenkers.

Voor het debat waren vier Belgische professoren en een Nederlandse arts uitgenodigd. Aan de linkerkant van het tricolore podium zaten de mensen van de praktijk: Piet Admiraal, anesthesist en pionier in palliatieve zorgen en eutanase in Nederland, Marc van Montagu, biotechnoloog uit Gent, en Herman Devroey, Leuvens pionier op het vlak van IVF. Aan de andere kant zaten de denkers: de Leuense filosoof Herman De Dijn en hoogleraar etiek Roger Burggraeve. In zijn inleiding wijst professor De Dijn op de weerslag die wetenschap kan hebben

op etiek. Hij heeft het over gevaarlijke gevolgen van technische en wetenschappelijke ontwikkelingen, zoals de "banalisering van waarden" en de "diskreditering van het gezond verstand". In het verdere debat wordt zijn standpunt gekenmerkt door en soms overdreven voorzichtigheid en terughoudendheid waar het verwezenlijkingen van de medische wetenschap betrof. Ook bij Burggraeve vinden we een dergelijke houding terug, naast een sterke nadruk op waarden en op een vaag gegeven als 'het sakrale'.

Dokter Devroey situeert zich ongeveer tussen de twee denkers en de andere artsen. Op bepaalde punten sluit hij zich aan bij De Dijn en Burggraeve, maar zijn geloof in de vooruitgang van de wetenschap deelt hij niet met hen. Wanneer De Dijn nog maar eens de "degoetante gevolgen" van de wetenschap aanklaagt, en suggereert dat IVF daar deel van uitmaakt, haalt Devroey fel uit en zegt dat het even degoetant is een vrouw te laten sterven voor een kind. Hij refereert daarmee aan de tijd waarin de wetenschap nog niet zover gevorderd was als nu, maar ook aan het standpunt van de kerk in die tijden, dat stelde dat als gekozen

moest worden tussen het leven van de moeder en dat van het kind, dat van de moeder opgeofferd moest worden.

Van Montagu en Admiraal tenslotte profileerden zich als de grote pragmatci. Ze hadden beide lak aan religieuze of enigszins zweverige argumenten. De enige grens die Van Montagu ziet in verband met genetische manipulatie is het ingrijpen in menselijke geslachten. Dat standpunt is niet het resultaat van een reflectie over waarden, maar enkel "omdat de maatschappij er nog niet klaar voor is".

Humanist

Eén van de grote thema's van het debat is het einde van het leven, en meerbepaald de vraag of en in hoeverre een arts daarbij in mag grijpen. Een interessant discussiepunt daarbij is de vraag of over etische standpunten al dan niet democratisch beslist mag worden. Er zijn, zoals ook vaak later in het debat, twee duidelijke kampen. Devroey en Van Montagu vinden dat de democratische meerderheid geen zeggenschap kan hebben over het persoonlijke leven. Volgens De Dijn is het net een voorwaarde van de democratie dat ze over alles mag beslissen. Van Montagu wijst die voorwaarde af, en geeft als voorbeeld de rassenwetten in het Duitsland van de jaren dertig die ook door een meerderheid gestemd waren.

Admiraal meent de oplossing op dat probleem te weten, althans waar het de verschillen tussen België en Nederland betreft. Volgens hem is het de dominantie van de

kerk die de mensen aan deze kant van de Moerdijk ertoe aanzet tegen abortus te zijn. Hier blijken de tegenstellingen in het debat volgens twee lijnen te verlopen; niet enkel praktici tegen theoretici, maar ook gelovigen tegen "humanisten", zoals Admiraal het graag uitdrukt.

Voor de moderatie van het debat zorgen de hoofdredacteuren van *De Morgen* en de *Financieel Economische Tijd*, respectievelijk Yves Desmet en Hans Maertens. Desmet neemt zijn taak nogal aktief op, maar verliest zich daarbij zo nu en dan in sensatiezucht. In een poging het vaak theoretisch gepraat wat te konkretiseren konfronteert hij de debatterenden met allerlei vergezochte voorbeeldsituaties. Zo is er het voorbeeld van een zwaar mongoloïde baby met een levensverwachting van twee dagen, die op dezelfde ziekehuiskamer ligt als een gezond kind met een defekt hart, dat onmiddellijk een donorhart nodig heeft. De voorspelbare vraag is of het verantwoord is het eerste kindje te doden om met zijn hart het tweede te redden, Admiraal is trouwens de enige die het aan zou durven.

In verband met die grenzen van de etiek, een ander interessant thema, haalt Desmet zijn theorie van de glijdende helling boven. Die stelt dat veranderingen mensen vaak afschrikken omdat ze niet weten "waar dat allemaal eindigen zal". Op Burggraeve na zijn de debatterenden het er over eens dat etiek niet onveranderlijk is. Admiraal stelt nog dat hellingen ook wel eens omhoog kunnen gaan, en dat Nederland, dat meer liberale wetten heeft op het vlak van abortus en eutanase, nog helemaal geen Sodom of Gomorra geworden is.

Martijn Graumans

Wetsontwerp wil vluchtelingenbeleid hervormen

Buitenlandse studenten gevisieerd

Ie laatste maanden is er binnen de overheid hard gewerkt aan een nieuwe wet omtrent vluchtelingen en asielzoekers. Na het advies van de Raad van State werd het eerste voorstel van minister van Binnenlandse Zaken Vande Lanotte (SP) en zijn kollega, staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie, Leo Peeters (SP) herwerkt. Hoewel het nu voorliggende wetsontwerp afgezwakt is, werd het door vluchtelingenorganisaties negatief onthaald.

De reacties vanuit die organisaties liegen er niet om. Zij stellen zich grote vragen omtrent de mensvriendelijkheid van het toekomstige beleid. Zij vinden dat het wetsontwerp asielzoekers en vluchtelingen nog verder in de marginaliteit drijft. Volgens hen dreigt de nieuwe onthaalregeling voor vluchtelingen een instrument te worden in de huidige tendens tot immigratiecontrole. Het Overkoepelend Centrum voor de Integratie van Vluchtelingen (OCIV) verwijt de minister dat zijn vluchtelingenbeleid, door de grote mate van repressiviteit, enkel de illegaliteit in de hand werkt. Waarom zouden asielzoekers zichzelf immers vrijwillig aanmelden bij het Hoog Kommissariaat voor de Vluchtelingen indien de kans uitgezeten te worden bijzonder groot is? Voor hen is het dan interessanter gewoon in de illegaliteit te blijven.

Detentie

Vanaf nu zullen vluchtelingen bij hun aankomst in dit land geen beroep meer kunnen doen op OCMW-steun. Hierdoor zullen zij verplicht worden te verblijven in een (weliswaar) open onthaalcentrum waar zij voeding, onderdak en kleding kunnen krijgen. Houdt de asielzoeker zich niet aan die regeling, dan is dat op zich al een voldoende reden om hem uit te sluiten van de ontvangelijkheidsprocedure. De bedoeling van Vande Lanotte is om op die manier het OCMW te ontlasten en een betere opvang voor de betrokkenen te kunnen voorzien. Het OCIV wijst erop dat "indien de overheid de bedbadbroodregeling op een soe-

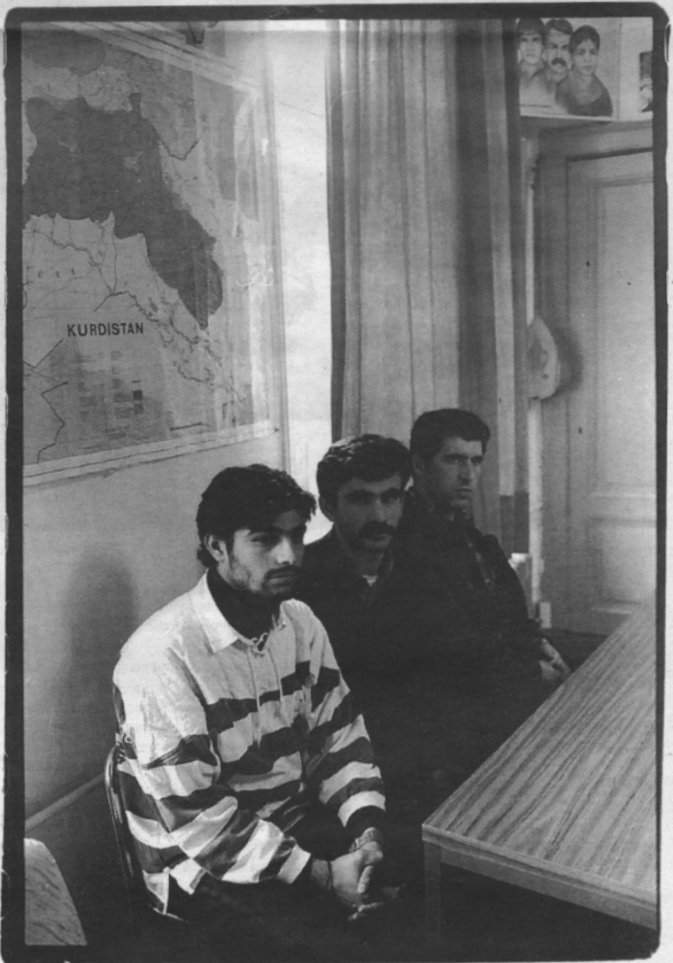
pele en passende wijze wil organiseren, ze bijzondere aandacht zal moeten besteden aan de kwaliteit van de opvangcentra. Bovendien zal men oog moeten hebben voor het feit dat niet alle asielzoekers kunnen functioneren binnen het regime van zo'n centrum. Denk maar aan minderjarige bijvoorbeeld. Die hebben gedurende de periode van hun verblijf hier toch ook recht op onderwijs en een aangepaste opvang."

Ook het invoeren van de onbepaalde mogelijkheid van detentie ligt zwaar onder vuur. Wanneer asiel geweigerd wordt, moet de persoon in kwestie het land onmiddellijk verlaten. Indien hij dat weigert, kan hij opgesloten worden in een detentiecentrum.

In het nieuwe wetsvoorstel staat echter vermeld dat de periode van opsluiting, twee maanden, oneindig verlengd kan worden. In principe betekent dat dat iemand in België verscheidene jaren kan vastzitten. In 'De zevende dag' verdedigde Vande Lanotte deze maatregel. "In de toekomst is het inderdaad de bedoeling de periode van opsluiting te beperken tot twee maanden. De mogelijkheid om iemand onbepaald op te sluiten", zo stelde hij, "is enkel ingevoerd omdat in het verleden gebleken is dat asielzoekers de procedure zo lang rekken tot de bepaalde termijn verstreken is en de overheid verplicht is hen te laten gaan". Volgens MRAX, de Waalse beweging tegen racisme, antisemitisme en xenofobie, is de bepaling van onbepaalde detentie strijdig met de artikelen 5 en 18 in de konventie ter verdediging van de Rechten van de Mens. Omdat er geen maximale detentieperiode bepaald is, geeft men de administratie immers de bevoegdheid volledig autonoom en arbitrair te beschikken over de lengte van de opsluitingsperiode zonder dat een gerechtelijke instantie hierover controle kan uitoefenen.

Ook de buitenlandse studenten worden strenger aangepakt in het wetsontwerp. Noch de studenten, noch hun familie zullen een beroep mogen doen op financiële steun van het OCMW. Indien zij dat toch doen, kunnen zij alleen op grond daarvan uitgezeten worden. "Het is de bedoeling", zo stelt de memorie van toelichting, "dat een vreemdeling die in België komt studeren, gedurende de ganse duur van zijn studies over voldoende middelen van bestaan be-

schikt zodat hij niet ten laste van de Belgische overheid komt." Voor sommige

(foto Peter Dhondt)

De huid heeft een geheugen

Danser en choreograaf Benoît Lachambre (Québec) werd dit jaar door Klapstuk uitgenodigd om in de Klapstukstudio in de Naamsstraat enkele maanden aan een eigen choreografie te werken. Deze maandag toont Lachambre het eerste resultaat van bijna twee maanden werken in de dansstudio: dansmateriaal maken, selektieren, weglaten.

De choreografie wordt mee ontwikkeld en gedanst door Robert Melleur en Lisa Witte. Met die laatste werkte Lachambre reeds eerder. Vorig jaar in november toonden ze in Leuven een work-in-progressvoorstelling van 'Lanoline', die daarna nog in de Plateau (Brussel) en in de Danswerkplaats

plaats van een verregaand onderzoek naar de eigen zintuiglijkheid.

Volgend zinnetje heeft Lachambre in het Stucboekje laten afdrukken, als toelichting bij de eerste voorstelling van 'The Water fait mal': "Le glissement des corps s'affirme quand l'écroulement des regards jaillit de la mémoire de la peau qui subit l'impact de coups et de caresses." [Het verglijden van de lichamen vindt plaats wanneer het ineenstorten van de blikken ontstaat vanuit het geheugen van de huid die geslagen en geliefkoosd wordt.] Een grapje?

Lachambre: «Het zinnetje is eigenlijk een zeer gekondenseerde en poëtische uitdrukking van waar het mij in de dans om te doen is. Ik beschouw mezelf zeker niet als een schrijver, maar ik wilde toch even een

Die impulsen kunnen zowel komen van iemand anders als van jezelf.»

Aanraking

Veto: Zo krijg je dan langzamerhand beweging.

Lachambre: «Inderdaad. Het gaat er mij trouwens natuurlijk niet om per se bij de dans uit te komen. Dit zijn dingen die mij boeien en dan blijkt dat ik daarmee in het danscircuit terecht kom. Maar beweging is ook om een andere reden interessant. Het bewegen zelf draagt een heel gamma aan gevoelens mee: mensen blijven niet continu stilstaan, ze bewegen in het dagelijkse leven voortdurend. Vele bewegingen hebben betekenissen, roepen herinneringen op. Het vertrekpunt van mijn dans hoeft dus niet altijd een aanraking te zijn. Soms laat ik gewoon één van de dansers vrij op de scène, die zal ooit wel aan het bewegen gaan en die bewegingen vormen dan plots de impuls in plaats van een aanraking.

Veto: Daarmee begrijp ik nog niet wat "blikken die ineenstorten" betekent.

Lachambre: «Blikken dragen een bepaalde inhoud. Als je naar iets kijkt, dan beantwoordt daar ook een bepaald gevoel of een stemming aan.»

Blik

Veto: Wanneer storten ze dan in?

Lachambre: «Wanneer je bijvoorbeeld naar iets op de scène kijkt, kan plots iets anders op de scène je aandacht trekken en dan krijg je een nieuwe blik, met een nieuwe inhoud. Dan is die eerste inhoud

dus "ingestort". Nu, ik moet trouwens zeggen, ik ben die inleidende zin nu stuk voor stuk aan het uitleggen, maar de reden dat ik een poëtische zin heb neergeschreven, was dat poëzie veel ruimte laat voor verschillende interpretaties.»

Veto: En wat heeft dit laatste dan met dans te maken?

Lachambre: «Wel, de blik speelt gewoon een belangrijke rol, in de dagelijkse ervaring, en ook op scène. Mensen kijken naar een voorstelling. Ook dansers kijken. De verschillende impulsen kunnen gezien worden. Het beeld van iemand anders die geliefkoosd wordt, zet iets in werking bij de kijker. Voor het publiek is de blik trouwens nog belangrijker dan voor de dansers, want het lichaam van de kijker wordt niet rechtstreeks gemanipuleerd, dit gebeurt enkel via de blik. Ook het gehoor kan een rol spelen, maar het zien is meestal veel belangrijker.»

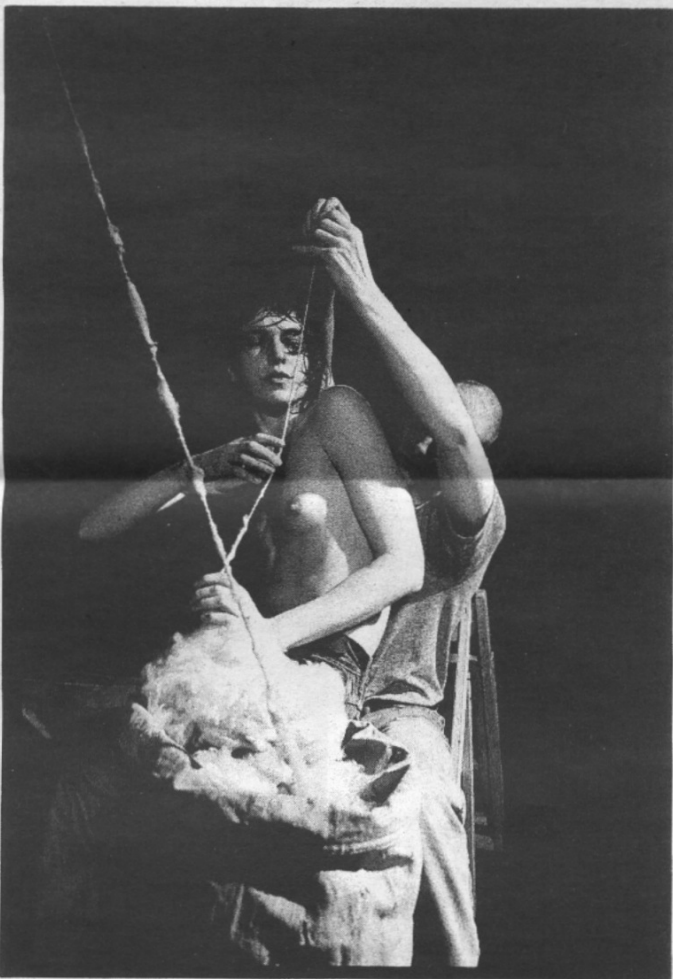
Zintuiglijkheid

Veto: En ten slotte het "vergliden van de lichamen"?

Lachambre: «Het is het resultaat van het ganse proces dat ik beschreef, dat zichtbaar is. Het proces waarin de blik, de zintuigen, het lichamelijke geheugen, en de verschillende interacties een rol spelen. Mijn dans komt dus voort uit een zich concentreren van de dansers op die verschillende zaken. Zo kom je tot iets interessant of veelzeggend. Dat "glijden" is dan een verwijzing naar beweging, naar aanraking en afstoting. Ook de titel, 'The Water fait mal', een materie die een onaangename invloed heeft op een lichaam, wijst nog eens naar mijn vertrekpunt: aanraking, zintuiglijkheid, gevoel.»

Carl Hourcau

Benoît Lachambre toont 'The Water fait mal' in de Dansstudio van Klapstuk (Naamsstraat 96) op maandag 18 december.

«Het 'glijden' is een verwijzing naar beweging»

(Amsterdam) te zien was. Bij de nieuwe encensering zorgt Lawrence Malstaf voor de senografie, Vincent Malstaf voor de muziek, en Peter De Wachter voor de belichting. 'The Water fait mal' is een voorlopige titel, zoals ook de choreografie zelf niet af is en onder meer door de feedback na de eerste voorstelling nog verder moet evolueren.

Grapje

Lachambre choreografeert sinds eind jaren zeventig en danst momenteel bij 'Damaged Goods', het gezelschap van Meg Stuart. Daarvoor danste hij bij Marie Chouinard en Jennifer Lacey. Twee weken geleden gaf Lachambre gedurende een hele week ook een workshop dans voor iedereen die geïnteresseerd was. Mensen die eraan deelnamen, spraken in de eerste

poging doen iets over mijn dans te schrijven omdat bepaalde mensen me erom vroegen.»

Veto: Wat bedoel je dan met het "geheugen van de huid"?

Lachambre: «Het lichaam — ik hou het vaak bij de huid, omdat dat zo'n gevoelig orgaan is — draagt met zich mee wat hem ooit is overkomen. Als een lichaam wordt aangeraakt — geslagen of geliefkoosd dus — vermengen de gewaarwording en het gevoel van het moment zich met gewaarwordingen en gevoelens van vroeger. Als een hand bijvoorbeeld op je schouder drukt, dan ervaart die schouder natuurlijk iets op het moment zelf, maar mogelijk roept het ook herinneringen op. In beide gevallen kunnen er dan reacties komen. De reacties zijn dan ook vaak een mengvorm: reactie op de impuls en op de herinnering.

Education Centre Leuven

COMED
computers & onderwijs

APPLE
KERSTPROMO!

1 BETALEN
=
13 HALEN

Bij aankoop van een Performa ontvangt u 10 verrassende CD's, 1 surprise pakket en 1 subliem geschenk naar keuze uit de ComED-kerstverlanglijst!

H. Hooverplein 24, B - 3000 Leuven
Tel. 016/29.21.50, Fax. 016/29.31.50

De Virtuele Premier

(foto Kristof Braeckelère)

Ulyssis organiseerde afgelopen woensdag de eerste van een reeks lezingen over de informatiemaatschappij. Premier Jean-Luc Dehaene mocht de spits afbijten voor een matig gevulde aula in het Maria-Theresiacollege met zijn visie op de overheid en de informatiesnelweg. Die rol lijkt nogal passief te zijn. De eerste minister kijkt voorlopig liever de kat uit de boom.

De vereniging Ulyssis (afkorting van Unix Lovers Yield Student Services and Internet Support) is een werkgroep binnen de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko) die zich bezighoudt met ongeveer alles wat met computer en de zogenaamde informatiesnelweg, lees internet, te maken

heeft. Ze willen deze nieuwe media toegankelijker maken voor de Leuvense student. Zo kregen de economiestudenten en hun collega's van de rechtsfaculteit van de Ulyssis-vrijwilligers reeds een introductiesessie over internet. Andere fakulteiten zullen volgen en ook deze lezingenreeks moet de studenten warm maken voor de hi-tech-maatschappij van morgen.

Plaats

Wie informatiesnelweg zegt, denkt hierbij ook direct aan rektor Oosterlinck. Zoals bekend kan de hele ontwikkeling van het internet op heel wat belangstelling van de Leuvense rektor rekenen. Hij was dan ook aanwezig om de eerste minister te verwelkomen en te bedanken voor zijn komst en interesse. "Wat de eerste minister van het

land denkt over de informatiemaatschappij is belangrijk voor de verdere ontwikkeling ervan", aldus de rektor. Hij had ook niets dan lof over voor het vrijwilligerswerk van Ulyssis en herhaalde zijn plannen om vanaf volgend jaar te starten met een "kotnet", waarbij aan studenten de kans zal geboden worden om op kot met internet te werken. "Het zal niet meer zo lang duren of we hebben te maken met een virtuele universiteit met virtuele cursussen, ja zelfs met een complete virtuele realiteit", voorspelde Oosterlinck.

Begin

"Ikzelf behoor nog tot de bc-generatie, de before computer-generatie", zo begon Dehaene. Daarnaast merkte hij op dat de politiek wel zal meespelen, maar niet de determinerende rol zal hebben in de ontwikkeling van de informatiemaatschappij. Dehaene is dus niet van plan om een voortrekkersrol te spelen in het gebeuren.

"We staan nog maar aan het begin van een hele evolutie. Internet zoals we het nu kennen is slechts een experiment, een voorloper die een veel ingrijpendere verandering inleedt. De informatiemaatschappij staat eigenlijk nog te gebeuren", aldus onze eerste minister. Het gebruik van de nieuwe media is nog niet algemeen, daarvoor zijn een aantal drempels nog te hoog. Dehaene ziet voor de overheid een rol als verkeersagent op de snelweg. "Belangrijker dan het beheer van het materieel van de netwerken is te bepalen en te controleren wat er op de netwerken gebeurt. De uitbouw van de infrastructuur laat men best over aan het privee-initiatief waarbij de concurrentie haar rol kan spelen", dacht de premier. Problemen die een overheidscontrole vereisen zijn er reeds genoeg: bescherming van het intellectuele eigendom, bescherming van de privacy, veiligheid van informatie. "De overheid moet zich echter behoeden voor een té snel optreden want dan zou de reglementering al gauw voorbijgestreefd worden door de technologie".

klonkluide Dehaene. Belangrijk zijn de gevolgen die de komst van de informatiemaatschappij zal hebben op ons bestaan. Veel mensen zullen zelfstandig via het netwerk hun job uitoefenen. "Dit zal leiden tot decentralisatie, differentiatie en meer flexibiliteit van zowel werknemer als werkgever. De aansluiting van de woning op een netwerk zal een heel andere manier van leven met zich meebrengen. Deze maatschappelijke veranderingen zullen door de overheid voor een stuk moeten worden begeleid. Een groot gevaar schuilt in het ontstaan van een duale maatschappij: degenen die toegang hebben tot de informatiesnelweg tegenover degenen die dat niet hebben. Daarnaast moet men opletten voor een toenemende individualisering en een verarming van de intermenselijke kontakten die de nieuwe technologieën méj zich kunnen meebrengen. De overheid zal hiervoor een aantal tegengewichten of evenwichtsfactoren moeten aanbrengen zowel op juridisch als op sociaal vlak", waarschuwde de eerste minister.

Vanuit de zaal kwam de bedenking of er in die samenleving nog wel plaats zal zijn voor bijvoorbeeld laaggeschoolden. Bovendien kan niet iedereen zich een pc permitteren. Volgens Dehaene zal dit probleem opgelost worden doordat een aantal nieuwe behoeften zullen ontstaan die jobs voor laaggeschoolden kunnen creëren. Hij verwees hiervoor naar hetgeen hij bij zijn bezoek aan de Verenigde Staten had gezien.

Virtueel

De overheid blijft dus niet onverschillig tegenover de hele evolutie. Anderzijds staat men van hogerhand niet te springen om nu al regulerend op te treden en op die manier een actieve rol in het gebeuren op te eisen. Het discours van de premier blonk uit in het openstellen van platurides en algemeenheden over de informatiesnelweg. Een koherente toekomstvisie bleek het betoog allesszins niet te bevatten. Dehaene is er nogal gerust in dat het zijn tijd nog wel zal duren en van langetermijndenken heeft men hem toch nooit kunnen beschuldigen.

Nochtans mag er niet te lang gewacht worden. Ook de informatiemaatschappij zal zijn gebreken hebben. En die zijn helaas niet virtueel.

Bruno De Vos

Treinaktie! Fietsaktie!

Vorige week woensdag zouden de studenten op een ludieke manier actie voeren tegen de verdere albraak van het binnenlandse treinverkeer. Meteen wou men ook een duidelijk signaal geven in de richting van de spoorbonden, want geef toe als er iemand slachtoffer is van de spoorstakingen dan is het toch de treingebruiker zelf.

Sociale Raad en Milieuraad (Genoeg!) had de studenten opgeroepen om onder het motto "Red het binnenlands treinverkeer" een dagje gratis te sporen. Op die manier wilden zij hun steun betuigen aan de spoorbonden en hen aansporen om te veranderen van aktiemodel. De studenten zouden liefst zien dat de algemene stakingen vervangen zouden worden door ticket- en controlestakingen, betaalstakingen dus. Dit soort van akties heeft het voordeel dat het niet zozeer de treinreiziger raakt, maar des te feller de NMBS.

De studenten eisten verder nog dat het binnenlandse net een prioriteit zou blijven, en dat er werk zou gemaakt worden van een verdere uitbreiding en modernisering van het huidige net. Dit impliceert dat men de HST nog even in de koelkast plaats in afwachting van betere tijden. Tenslotte moet het openbaar vervoer over de hele lijn goedkoper worden, en voor studenten best gratis, zodanig dat men op een positieve manier aangezet wordt tot een ecologische keuze.

Op het uur van de afspraak bleek echter dat de pers in grotere getale aanwezig was dan de studenten. Juist geteld negen studenten vonden het de moeite om eens vroeger uit hun bed te komen of te spijbelen in naam van het algemeen belang. De studenten werden bovendien in de trein door twee man spoorpolitie opgewacht en werden verplicht hun go-pass in te vullen. Daar hen tevens het recht werd ontnomen om pamfletten uit te delen, zat er voor de aktievoerders niets anders op dan een bezinning over het engagement van de studenten.

Ondertussen blijft men erin geloven. Sociale Raad roept dan ook de studenten op om massaal de komende fietsakties die georganiseerd zullen worden door het 'Groen Jongeren Netwerk Genoeg!', te steunen. Met de hervatting van de ooit zo beruchte fietsakties wil men het maatschappelijk debat rond mobiliteit openen. Ondanks het feit dat 'de auto, mijn vrijheid' allang niet meer te verantwoorden is, en dit zowel op sociaal, economisch als ecologisch vlak, blijft men kiezen voor 'het gouden kalf van het Industriële tijdperk'. De alarmerende berichten over de hoge ozonconcentraties, het broeikas-effect, het aantal weekenddoden en de toenemende immobiliteit lijken even vluchtig als choquant.

Ook in Leuven weigert men, tegen elke logica in, de nodige maatregelen te nemen om het openbaar vervoer en de fiets te promoten ten opzichte van de auto. Zo heeft de stad plannen om zo'n duizendtal nieuwe parkeerplaatsen in te richten. Ook zou er een zeer overstreden tunnel komen onder het Martelarenplein met een prijskaartje van zo'n tweehonderd miljoen, terwijl er voor het fietsbeleid slechts een budget beschikbaar is van twintig miljoen op jaarbasis. De nieuwe gebrekkige fietsstallingen bevestigen enkel de tweeslachtigheid van het Leuvense beleid in zake mobiliteit. In hun eerste aktie zullen de aktievoerders dan ook pleiten voor een drastische verhoging van het aantal fietsstallingen, en een verbetering van de kwaliteit van deze, en het verminderen van het aantal autoparkeerplaatsen.

(thl)

Geef al je vrije tijd aan de arme mensen

.....

Veto zoekt medewerkers

.....

Spring binnen in de 's Meiersstraat 5

NEW YORK

vanaf **14.990,-**

Vlucht H/T, 2 nachten in vierpersoonskamer, helicoptertour en telefoonkaart.

LONDON

vanaf **4.400,-**

Eurostar H/T en 2 overnachtingen

CONNECTIONS.

THE TRAVELLING GENERATION

3000 Leuven, Tiensestraat 89 TEL. 016/29.01.50 FAX. 016/29.06.50
3500 Hasselt, Domestroot 74 TEL. 011/23.45.45 FAX. 011/23.16.89

TELEsales: 02/511.12.12

tel. conf. A1910

Ridders, kastelen en geesten

U origine woensdag veranderde het hele Sportkot in een grote speeltuin. Ongeveer vierhonderdvijftig studenten waren gedurende de avond te gast in Fort Sporadis temidden van spoken, galgen en middeleeuwse bierbakken: Sport Zonder Grenzen anno 1995.

Meer dan veertig ploegen van telkens elf spelers gingen samen enkele honderden jaren terug in de tijd naar een onbepaald mitisch-middeleeuws tijdperk. Het Sportkot heette toen nog gewoon Fort Sporadis en langs twaalf spelletjes mochten alle deelnemers eenzelfde tocht voeren.

Grote storende faktor hierbij was de geest van Helega. Bij leven was zij volgens de legende ooit de schoonste jonkvrouw aller tijden. Maar na megeroofd, gefolterd, verkracht en een beetje vermoord te zijn, veranderde ze in de geest van een verschrikkelijk mallicieuze wijf. Na haar dood werd zij de boosaardigheid zelve in het kwadraat. Alle inwoners van het fort moesten eraan geloven, en lagen stante pede te stinken als rottende lijken. Moedige mensen dus die Fort Sporadis nu nog zouden durven betreden!

Toch daagden er nog enkele honderden dapperen op, die om te beginnen de winterkou mochten ondergaan.

Stoflong

Wanneer het inleidende verhaal verteld was, kon iedereen zich op de verschillende spelletjes storten. Telkens speelden drie of vier ploegen een spel tegen elkaar, wat meteen voor de nodige concurrentie en bijhorende kommotie zorgde.

Zoals elk jaar was er weer een zwembadspel. Misschien voor het eerst in de geschiedenis werd er een steekspel gehouden in het water. Na enkele praktische problemen doorzwommen te hebben, moesten de spelers een klein houten ringetje zien te bemachtigen.

Buiten stond in de vorm van een grote container met stro de schatkist van het kasteel te wachten op al wie haar wou plunderen. Om aan de schatkist te geraken moest je eerst een medespeler op een karretje naar de container toe trekken en dan mocht je een goudstuk zoeken. Dat iedereen wel een lichte vorm van stoflong zal hebben na het spelen in de strobak, is maar een van de nadelen van het zichzelf plunderend verrijken.

Pop

Even verder kwamen de deelnemers terecht in de donkere kelders van het fort: een doolhof van bierbakken waar iedereen geblinddoekt door moest om onderweg enkele voorwerpen op te pikken. Om de juiste weg te vinden moest je rekenen op de aanwijzingen van je ploegmaten en vooral niet luisteren naar die van andere ploegen. Met een blinddoek op je gezicht bleek het echter vaak moeilijk de juiste van de foute aanwijzingen te onderscheiden wanneer iedereen allerlei aanwijzingen naar je schreeuwde.

Verwarring in Fort Sporadis, Helega kon er alleen maar blij om zijn.

Zielsgelukkig was ze zelfs bij het galgenspel, waar niet alleen zij, maar zelfs de deelnemers aan het moorden sloegen. Aan de ene arm van een grote weegschaal hing het op te hangen slachtoffer (een pop weliswaar), de andere arm moest verzwaard

worden met schoenen van de spelers om alsnog de strop van de gehangene nauwer aan te trekken. Een simpel principe dat moeilijk gemaakt werd door het schoenentransport wat ingewikkelder te maken.

Na deze en enkele andere proeven was het stilaan elf uur geworden. In een half uur tijd werd een groot deel van de opgebouwde konstrukties afgebroken door de deelnemers, en om half twaalf verzamelde iedereen op het centrale middeleeuwse kunstgras voor het eindspel. Dat wordt elk jaar gespeeld door alle ploegen tesamen. Aan één zijde van het veld stonden de fundamenten van een nieuw op te bouwen kasteel, aan de overzijde alle spelers, en voldoende bierbakken om dat kasteel op te bouwen. In olifantenpas moesten alle bakken overgebracht worden en een bouwer moest ervoor zorgen dat zijn of haar ploeg zo snel mogelijk een deel van de wal afgewerkt had.

Wanneer dan een nieuw Fort Sporadis voltooid was, konden de spelers snel naar binnen voor de prijsuitreiking die even later zou volgen.

Rode Ridder

Een anachronistisch computerteam rekende uit dat de derde plaats voor ploeg 'Wezeplein' was met 320 punten. De tweede plaats was voor de CM-mensen van 'Tsee Em' met amper acht punten meer, en winnaar was een ploeg uit tweede kan LO, 'Piet Kwabberbabber & Bert Snodderdoddel' met 375 punten.

Meteen waren de middeleeuwen weer verleden tijd. Bij het buitenkomen was

1	O	N	F	E	I	L	B	A	A	R
2	L	E	A	N	O	E	S	I		
3	I	E	S	E	D	A	N	E		
4	E	T	A	P	P	E	U	I	T	
5	S	G	A	T	B	R	A	S		
6	L	A	A	R	T	A	K	U		
7	A	R	A	P	A	A	S	E	I	
8	G	T	R	A	A	N	I	K		
9	E	B	A	A	I	A	R	E		
10	R	Y	S	T	P	E	L	L	E	R

iedereen weer in het Sportkot en van ridders, jonkvrouwen en tangen van geesten viel niets meer te bespeuren. Vanaf nu mogen we ons weer behelpen met de Rode Ridder.

Koen Verheyden

kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 22
Nummer 14
20 december 1995

Ver. uitg.: Anнемie Deckx

Hoofredaktie: Bart Eeckhout

Redaktiesekretaris: Anнемie Deckx

Redaktie: Kristof Braekeleire, Henk Dheedene, Joris Janssens, Martijn Graumans

Doka: Dirk Bernard, Kristof Braekeleire, Ilke Christiaens, Peter Dhondt, Stefan De Pauw, Joris Vanden Houtte, Jan-Frans Willems

Medewerkers: Dietmar Bosmans, Filip De Keukeleere, Bruno De Vos, Carl Hourcau, Thierry Laenen, Sabine Lefever, Gil Renders, Joris Vanden Houtte, Anouk Vanherf, Koen Verheyden

Layout en vormgeving: Dietmar Bosmans, Kristof Braekeleire, Ilke Christiaens, Anнемie Deckx, Henk Dheedene, Peter Dhondt, Bart 'sjelelf' Eeckhout, Serge Franchou, Martijn Graumans, Carl Hourcau, Joris Janssens, Ludovik Segaert, Anouk Vanherf, Jan-Frans Willems

Dtp: Filip De Keukeleere, Ludovik Segaert, Hans Vandenebeele

Spelling: Joris Janssens, Frank Ribbens
Tekeningen: Virus, Jeroen Vanstiphout

Eindredaktie: Bart Eeckhout en Anouk Vanherf

e-mail: veto@hagar.arts.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
Allaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Artoos (Kampenhout)
Opplage: 9000 eksemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162

Abonnementen
Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr;
buitenland: 600fr; steun vanaf 1000fr;
over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redaktievergadering
iedere vrijdag namiddag om 15.00 u

kruiswoord

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal — 1 Afrikaanse staat 2 Zeezoogdier — Zoogdier — Nummer 3 Symbool voor een edelgas — Mariabeeld 4 Monarchen — Oppervlaktemaal 5 Speelgoed — Voornemen 6 Borrel — Kleur 7 Bijbelse man — Midden-Afrikaanse neger 8 Europese havenstad — Wiskundige term 9 Zangnoot — Flets, bleek — Plaats in Oost-Vlaanderen 10 Niet te stillen.

Vertikaal — 1 Gebied in het voormalige Joegoslavië 2 Oorlogsgod — Lengtemaat — Voegwoord 3 Dreumes — Vergissing 4 Fier, trots — Geneesmiddel 5 Mansnaam — Verlegen 6 Destijds — Geprofileerde stalen staven 7 Lage stem — Overzet 8 Gemeente in Oost-Vlaanderen — Watergod 9 Voorzetsel — Dwarsmast — Zwaardwalvis 10 Kegelvormige glazen kolf.

Door Filip De Keukeleere

Fantasy & Science-Fiction Spellen in Leuven

Agenda

Ma 18/12 20.00u
BLOOD BOWL

Za 23/12 13.00u
MIDDLE EARTH TOERNOOI
50 BEF inschrijving

The Lonely Mountain
Tiensestraat 155 - 3000 Leuven
Tel. 016/29 29 84
ptsas@lonmount.be

GRATIS demonstratie voor iedereen

Het "groene" copy-center van Leuven.
Gerecycleerd en 100% chloorvrij papier
Thesissen - Cursussen - Folders
Formaat A5 tot A2
ALLE inbindingen, Plasticifilers tot A3
Snel - verzorgd - volledig afgewerkt

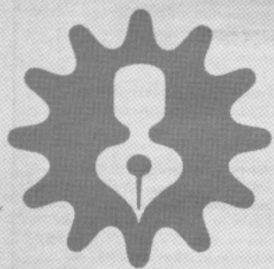
Tiensestraat 118
3000 Leuven
tel.: 016 - 23.70.30
fax: 016 - 23.34.31

CANON Kleurkopie 50 Fr. en minder.
van 9 u. tot 22 u. doorlopend.
zat. 10 u. tot 17 u.

(foto Ilke Christiaens)

Veto, een blad met kerstballen

Prettige feesten en zo ...